PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 55 (2674) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, petek 5. marca 1954 Cena 20 lir

SKUPŠČINSKI ODBOR ODOBRIL ZVEZNI PRORAČUN FLRJ ZA 1954

Po spremembah, ki so bile odobrene na sejah odbora, predvideva proračun 260 milijard dinarjev izdatkov, in prav toliko dohodkov - Milentije Popović o proračunu in o plačilni bilanci

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 4. — Na današnji seji odbora za proračun zveznega sveta ljudske skupščine so zaključili razpravo o predlogu zveznega proračuna za letos. Predlog je bil soglasno sprejet s spremembami, ki so bile odobrene že na prejšnjih sejah odbora. Dohodki proračuna v tem letu bodo znašali 260 milijard 114 milijonov dinarjev, ustvarili pa jih bodo z davki na promet v višini 8 milijard 820 milijonov, dalje z davkom na dobiček (82.876 milijonov) iz zveznega posojila in splošnega investicijskega sklada za zvezne investicije (5.965 milijonov). Iz dohodkov zveznih ustanov bo šlo v proračun 9.036 milijonov dinarjev in iz razlike v cenah blaga v prometu z inozemstvom pa 40.800 milijonov.

Izdatki federacije, ki znašajo prav tako 260 milijard 114 milijonov din, bodo takole razporejeni: za zvezne investicije bo šlo 35.956 milijonov din, za dotacije gospodarstvu 9.492 milijonov, za narodno obrambo 166 milijard dinarjev. Iz zveznega proračuna bo dodeljenih LR Makedoniji 3.967 milijonov, Črni gori pa 4.083 milijonov din. Letošnji proračun je za milijardo 923 milijonov manjši od proračuna, ki ga je zvezni ljudski svet predlagal ljudski skupščini. To zmanjšanje so omogočili s spremembami v načinu razdelitve dobička.

«Če bodo gospodarski in politični pogoji normalni, bo Jugoslavija v prihodnjih letih uravnovesila svojo trgovinsko bilanco», je izjavil na svoji današnji tiskovni konferenci v poslopju zvezne skupščine predsednik skupščinskega odbora za gospodarstvo Milentije Popovič. «To bo Jugoslavija dosegla, čeprav je njen dohodek zaradi političnega položaja v svetu obremenjen z velikimi izdatki za narodno obrambo.» Uravnovešenje plačilne bilance pa je po izjavi M. Popovića odvisno posebno od konvertiranja kratkoročnih in srednjeročnih kreditov Nemčije in Avstrije v dolgoročne. Zadevna pogajanja so se že pričela. Jugoslovanska industrija je že sedaj sposobna, da sprejme lahko okoli 20 milijonov dolarjev tako imenovanih «of shore» naročil, prihodnje leto pa tudi več, je poudaril Popovič.

Na vprašanje v zvezi s proračunom za leto 1954 je Popović izjavil, da dokončni znesek zveznega proračuna znaša 260 milijard in 114 milijonov din, to je za okrog 10 milijard več kot lani. Do povečanja je prišlo, ker so okrajni in mestni ljudski odbori planirali večje izdatke za upravo in ljudsko zdravstvo. Izdatki za narodno obrambo v znesku 166 milijard in 8 milijard kreditov, ki jih bodo vojaška podjetja vrnila, so približno enaki z lanskoletnimi izdatki.

Za socialne dajatve predvidevajo zvezni in republiški proračuni okrog 100 milijard dinarjev in to za socialno zavarovanje 92 milijard in približno 9 milijard za vojne invalide. Proračunski primanjkljaj, ki je rezultat primanjkljaja plačilne bilance v znesku 40 milijard 800 milijonov bo izravnan bodisi z gospodarsko pomočjo, s krediti ali pa z zmanjšanjem izdatkov. Skupni krediti za investicije znašajo okrog 300 do 310 milijard dinarjev.

Posebna značilnost letošnjih kreditov za investicije v primerjavi z lanskoletnimi je, da se predvidevajo večji krediti za kmetijstvo in promet in manjši za industrijo. Podjetja vojne industrije so v tem popolnoma izenačena z ostalimi podjetji. Uprava je v rokah delavskih svetov, oficirji, ki so zaposleni v podjetjih, prejemajo plače iz plačilnega sklada podjetja. Podjetja vojne industrije nimajo nobenih posebnih ugodnosti razen prednosti pri nakupu surovin, kadar gre za potrebe vojske. Ko vojna podjetja izpolnijo naročila tajništva za narodno obrambo, proizvajajo kot vsa ostala podjetja za potrebe široke potrošnje. Vojna podjetja so finansirana s posebnimi krediti, ki jih morajo vrniti skupnosti.

Na vprašanje novinarjev o gospodarskih odnosih Jugoslavije z vzhodnoevropskimi državami je Milentije Popovič izjavil, da je gospodarsko sodelovanje s temi državami odvisno od normalizacije političnih odnosov. Jugoslovanska podjetja imajo teoretično možnost stopiti v stik z vzhodnoevropskimi podjetji, ker za gospodarske stike jugoslovanskih trgovinskih podjetij z inozemstvom niso potrebna kaka posebna dovoljenja. Neposredni stiki jugoslovanskih podjetij z vzhodnoevropskimi pa so po izjavi Milentija Popovića praktično nemogoči, dokler se z vzhodnoevropskimi državami ne normalizira stanje in ne sklene trgovinski sporazum.

B. B.

Italija ne želi železniške zveze z Jugoslavijo

BEOGRAD, 4. — Trgovinska zbornica Slovenije je sprožila vprašanje vzpostavitve neposrednih železniških zvez z Italijo, kajti na vsej 280 km dolgi jugoslovansko-italijanski meji ni neposredne železniške zveze, čeprav je izmenjava blaga po železnici med obema državama precejšnja. Edina proga na odseku Gorice je bila po razmejitvi z Italijo prekinjena. Namesto da bi tovorni vlaki vozili naravnost na tem področju z ene države v drugo, je potekal ves železniški promet preko Tržaškega ozemlja. Tovorni vlaki iz Soške in Vipavske doline so morali preko Trsta včasih tudi nazaj v goriško pokrajino. Po izjavah predstavnikov trgovinske zbornice Slovenije italijanske oblasti doslej niso pokazale zanimanja za rešitev tega vprašanja.

Tendenciozne vesti o razvrednotenju dinarja

BEOGRAD, 4. — «Giornale di Trieste» in radio Trst I sta pred dnevi javila, da namerava Jugoslavija devalvirati vrednost dinarja in povečati uradni tečaj dolarja od 300 na 600 dinarjev. Pristojni gospodarski krogi v Beogradu javljajo, da so vse te vesti popolnoma izmišljene, neosnovane in tendenciozne.

BEOGRAD, 4. — Predsednik republike maršal Tito je danes v Belem dvoru sprejel skupino mladih igralcev, ki so sodelovali v slovenskem filmu «Vesna». Z njimi sta bila tudi ravnatelj podjetja «Triglav film» Branimir Tuma in režiser Frančišek Cap.

TOKIO, 4. — Japonski levi socialisti, ki imajo v spodnji zbornici 71 sedežev, so sklenili, da bodo na konferenci Socialistične internacionale, ki bo maja na Dunaju, izrekli proti ustanovitvi evropske vojske. Izvršni odbor stranke je tudi sklenil zahtevati, naj se Japonska povabi na ženevsko konferenco o zadevah Daljnega vzhoda.

Poživljen odpor v Franciji proti evropski obrambni skupnosti

Izjava številnih francoskih osebnosti proti oborožitvi Nemčije Francosko opozorilo zahodnonemški vladi v zvezi s spremembo nemške ustave, ki omogoča izdajo zakona o vojaški obveznosti

PARIZ, 4. — V pariških diplomatskih krogih izjavljajo, da je francoski visoki komisar v Nemčiji Francois-Poncet že 7. februarja sporočil kancleriju Adenauerju, da se zakon o spremembi ustave, ki ga je odobril Bundestag, ne bo mogel izvajati, dokler bo v veljavi zasedbeni statut. Nov korak je bil napravljen 22. februarja, ko so kancleriju opozorili o pravicah visoke komisije. Dodaja se, da Francija ni nikoli mislila odpovedati se pravicam, ki jih ima v smislu zasedbenega statuta.

Znano je namreč, da je včeraj zunannjepolitični odbor francoske narodne skupščine odklonilno reagiral na spremembo zahodnonemške ustave, ki omogoča izdajo zakona o vojaški obveznosti, kakor tudi na ugotovitev, da bonnski in pariški sporazumi niso v nasprotju z ustavo.

Odbor je pozval francosko vlado, naj da navodila francoskemu visokemu komisarju v Nemčiji, da obvesti zahodnonemško vlado, da se Francija ne strinja z morebitnimi ukrepi v zvezi z omenjeno spremembo, kolikor bo Bundesrat potrdil rezultate glasovanju v Bundestagu.

Predsednik parlamentarne skupine nemške stranke von Merkatz pa je v zvezi z resolucijo, ki jo je odobril zunanjepolitični odbor francoske skupščine, izjavil, da je zakon, ki je bil izglasovan v Bundestagu, samo tolmačenje ustave in zaradi tega ni potrebna za njegovo izvajanje privolitev visokih komisarjev. Dalje je dejal, da nikakor ni potrebno, da «bi se nemškemu ljudstvu zaradi tega, ker je bilo premagano, še dalje jemal pogum in da bi s tem spravljali v nevarnost razvoj njegovih demokratičnih ustanov. Potrpljenje nemškega ljudstva ni neizčrpno».

Francoski listi pa so včeraj objavili dokument proti evropski obrambni skupnosti, ki so ga podpisale številne francoske osebnosti, med katerimi predsednik narodne skupščine Herriot, bivši ministrski predsednik Daladier, ki je član zunanjepolitičnega odbora, podpredsednik tega odbora Jacques Bardoux, predsednik zveze za obrambo človeških pravic Emile Khan in bivši državni pravdnik Boissarie.

Podpisniki poudarjajo, da nasprotujejo oborožitvi Nemčije, ter pozivajo «Francoze, ki z njimi delijo zaskrbljenost», naj se 13. marca zberejo v Parizu na Elizejskih poljanah, 14. marca pa v vsej Franciji pred spomeniki padlim, da položijo vence z napisi: «Mrtvim v obeh vojnah v znak neodobravanja za zopetno oborožitev Nemčije.» Dalje pozivajo bivše borce, bivše partizane in bivše internirance v nacističnih taboriščih, naj bodo za častno stražo pred spomeniki padlim od 15. do 17. ure

Podpisniki pisma obsojajo pododbore vlade, ki se pod pretvezo, da hočejo pomagati evropski enotnosti, pripravljajo, da pristanejo na oborožitev Nemčije v škodo neodvisnosti Francije, zato da zadostijo zahtevam, ki niso njene» Med drugim izjavljajo: «Zahodni ministri so na berlinski konferenci potrdili, da bi združena Nemčija lahko prosto zapustila evropsko vojsko, okrepljena z vojaškimi divizijami, ki bi ji jih mi pomagali sestaviti.»

Pismo dodaja, da je potrebno «zastaviti si smoter, da se najde sporazum med Vzhodom in Zahodom, ki naj omogoči široko združitev vseh evropskih držav brez vsake izjeme».

«Očitno je, nadaljuje pismo, da je zopetna oborožitev Nemčije podlaga tako imenovane evropske vojske, ki v sedanjem trenutku lahko samo prepreči splošen sporazum in kompromitira usodo demokracije. V sedanjem trenutku se ne sme zopet oborožiti država, ki je vedno ljubila vojno, pač pa je treba stalno težiti po splošni omejitvi in nadzorstvu oborožitve, kar edino lahko omogoči evropskim državam, da bodo razpolagale z vsotami, ki so potrebne za njihovo gospodarsko ozdravljenje in za izboljšanje življenjske ravni.»

WASHINGTON, 4. — Predsednik Eisenhower je danes imenoval Ernesta Wilkinsa, čikaškega črnskega advokata, za podtajnika v departmaju za delo. Njegovo imenovanje mora odobriti senat.

Stik z voditelji gibanja Mau Mau

LONDON, 4. — Po uradnem sporočilu, ki je bilo objavljeno v Londonu, je bil v Keniji upostavljen stik med britanskimi oboroženimi silami in voditelji gibanja Mau Mau, da bi se končali boji v Keniji.

Stik je bil vzpostavljen predvsem s pismi, ki jih je poslal svojim podrejenim poveljnikom ujeti vodja gibanja Mau Mau general China, ter na več sestankih med generalom Chino in posameznimi voditelji Mau Mau, ki so bili pod njegovim nadzorstvom.

V sporočilu je rečeno, da sadovi takšnih sestankov še niso docela jasni, če pa bo prišlo do širšega sestanka, bo le-ta sklican ob obojestranskih varnostnih poroštvih. Medtem pa boji ne bodo prekinjeni.

General China je bil ujet letos 16. januarja, zatem pa ga je vojaško sodišče v Keniji obsodilo na smrt. Poznejše je bila ta kazen opremenjena v dosmrtno ječo. Poveljeval je 4000 pripadnikom gibanja Mau Mau v južnih delih.

Voditelj evropskih članov v zakonodajni skupščini Kenije je danes obsodil dejstvo, da se vlada pogaja z generalom Chino. Dejal je, da vsak kompromis «s človekom, ki je bil obsojen na smrt ni samo nemoralen, pač pa lahko tudi slabo učinkuje na druge Afričane».

Bartoli pripravlja nov 20. marec?

Iz njegovih razgovorov s predstavniki rimske vlade izhaja poskus tihotapske delne izvedbe diktata od 8. oktobra

Bartoli je že drugič izpraznil bisago ki jo je prinesel s svojega zadnjega potovanja v večno mesto. V načinu, kako je v dveh obrokih izpraznil malho, je pravzaprav že priznanje dejanskega položaja v Trstu in razpoloženja prebivalstva: medtem ko je bila včasih madrepatria v vseh mogočih omakah vedno na prvem mestu, se je zdaj Bartoli najprej lotil tolaženja Tržačanov, ki so vsak dan bolj — in še kako upravičeno! — zaskrbljeni zaradi rastoče gospodarske krize. S tem je torej Bartoli nehote priznal, da tržaško prebivalstvo predvsem zanima delo in razvoj lastnega mesta, iredentistična propaganda pa jim je deveta briga.

Šele včeraj je Alessijevo glasilo objavilo «razgovor» z Bartolijem, ki je, kot trdi, o tržaškem vprašanju govoril s Scelbo (in to celo «v njegovi zasebni delovni sobi»), z novim zunanjim ministrom Piccionijem, s podtajnikom v zunanjem ministrstvu Benvenutijem, s podtajnikom v predsedstvu vlade Russom in s senatorjem Tessitorijem, visokim komisarjem za higieno. O tem, kar je Bartoli tem visokim gospodom povedal, pa je vredno vsaj delno citirati njegove lastne besede:

«...Predvsem sta bila predsednik Scelba in minister Piccioni zelo pretresena spričo jasnih pričevanj o kar najbolj presenetljivem in nedoslednem stališču zaveznikov, zlasti v zadnjem času, do italijanskih interesov na našem področju, pa čeprav vedo angleški in ameriški vojaški poveljniki, da delujejo v mestu, ki je bilo ponovno proglašeno za italijansko in ki po pravici pripada Italiji, in čeprav so njihove vlade v tem smislu večkrat dale potrdila na političnem področju. Predstavniki nacionalne vlade so delili z nami našo prepadenost in so se obvezali, da bodo z Angleži in Američani razjasnili, do kakšne mere je vzrok za ta abnormalni položaj v nedostatkih ljudi in do kakšne mere gre za točna navodila vlad.»

Potem pravi Bartoli, da je povedal Scelbi in ostalim visokim gospodom, da mora biti tržaško vprašanje rešeno «na osnovi zavezniških slovesnih obveznosti in jasnih sklepov», *nato pa je prikazal* «najvišjim predstavnikom nacionalne vlade nujnost, da se izboljša politični položaj, in sicer z revizijo odnosov med civilnimi in vojaškimi oblastmi, v duhu londonskih sporazumov, ki se po našem mnenju ne spoštujejo; preveč primerov dokazuje, da ZVU še ni začela smatrati ozemlja, ki ga zaupno upravlja, za nekaj, kar po vsej pravici pripada Italiji». *Glavno pa je, je Bartoli «poudaril» Scelbi in Piccioniju,* da se «za italijanske funkcionarje zahteva večja in obširnejša avtoriteta».

Potem se je še Bartoli, po milosti od angloameriške ZVU podarjenega volilnega zakona župan tržaški, pritožil, da «ezuli» iz Istre ne uživajo «niti tiste pozornosti kot balkanski begunci». *S podtajnikom palače Chigi Benvenutijem pa je Bartoli* «proučeval potrebo, da se doseže recipročnost ukrepov med obema conama STO, pri čemer, naj se Jugoslavija prisili do korektnosti, pa čeprav bi prišli s tem v diskusijo tudi gospodarski odnosi med obema državama». *(Torej nova gospodarska blokada, ki je naredila italijanskemu gospodarstvu že nemalo škode?).*

Končno je Bartoli s Scelbo še «dosegel soglasje» *(se čudno, da ga Scelba ni prosil za dovoljenje), da se ustvari* «uglašenost odnosov» med političnimi pobudami vlade in tržaške uprave», *tudi zaradi enake politične obarvanosti obeh organizmov».*

O vsem tem, o vseh teh neskromnih željah, pa so najvišji predstavniki rimske vlade Bartoliju baje odgovorili z obljubo, da bodo «podrobno ponovno proučili, tudi v luči zadnjih dogodkov v Trstu in v svetu, položaj v Trstu, z namenom, da se dosežejo tudi reforme v ustroju tržaške uprave, zlasti glede sektorjev, ki so poverjeni italijanskim funkcionarjem». To je, kot «Giornale» nekam zavito pove «konkretni zakijuček, do katerega je prišel župan ing. Gianni Bartoli v svojih «raziskovalnih» razgovorih, ki jih je imel te dni v prestolnici».

Prav na koncu Bartoli se obljublja, da bo o vsem poročal občinskemu svetu, in sicer «po nadaljnjih sestankih, ki jih bo imel s predstavniki vlade, kakor hitro bosta obe zbornici izglasovali zaupnico».

Ce si Bartolijeve želje nekoliko pobliže ogledamo, vidimo, da gre za nič več in nič manj kot za poskus vsaj delne zakrinkane izvedbe diktata od 8. oktobra, za nov poskus, da se oblast rimskih emisarjev in italijanske vlade v Trstu še bolj razpase in postane predvsem tudi pred javnostjo bolj očitna.

Ce vemo, da Scelba v svojih programskih izjavah pred rimskim parlamentom in v svojem odgovoru ob zaključku diskusije v senatu diktata od 8. oktobra sploh ni omenil, potem je na prvi pogled težko presoditi, ali gre tu samo za Bartolijeve želje, ali pa se tudi v rimski kuhinji — kot po navadi, spet za kulisami — nekaj kuha. Ce pa se res kaj kuha, potem se nam močno zdi, da že zdaj smrdi po prežganem. Prav dobro lahko na primer razumemo, kako je bilo z junaškim županskim srcem, ko so se po 8. oktobru pojavile na meji divizije JLA in s samo svojo prisotnostjo preprečile izvedbo tistega diktata, ki bi ga Bartoli zdaj rad nekako pod roko pretihotapil s papirja, kjer je obtičal, v resnico.

Gre pa še za nekaj drugega. Tržačani dobro vedo, da od Bartolijevih potovanj v Rim še nikoli ni bili niti za troho več dela in kruha, pač pa so se le prerade pojavljale fašistične provokacije. Ena izmed takih je bila pred dvema letoma 20. marca in je pripeljala do tistega mešetarskega londonskega sporazuma, glede katerega se Bartoli pritožuje, da ga se ne spoštuje».

20. marec se ponovno približuje... Pa ne da bi...?

In še nekaj: čudimo se, da se Bartoli ni vrnil iz Rima s kolajno za zasluge, ki si jih je priboril njegov zloglasni «Comitato», ko je poslal fašiste na ulice, da za 5000 lir na dan razkazujejo patriotizem in povzročajo prelivanje krvi. Morda pa bo tudi kolajna prišla šele potem, ko bo rimska vlada dobila zaupnico?

Nezadostna odločnost Eisenhowerja pri odklanjanju MacCarthyjevih metod

Ameriški in britanski tisk menita, da je senator MacCarthy dosegel novo zmago - Tudi tajnik za obrambo Wilson si ne upa izreči odločne besede proti senatorjevim metodam

WASHINGTON, 4. — Tiskovni tajnik v Beli hiši Hagerty ni hotel sinoči komentirati MacCarthyjeve izjave, ki jo je podal po Eisenhowerjevi tiskovni konferenci.

Dva glavna ameriška lista, «New York Herald Tribune» in «New York Times», izražata danes mnenje, da predsednik Eisenhower ni včeraj na svoji tiskovni konferenci z zadostno odločnostjo poudaril moralne avtoritete izvršne oblasti. «New York Times» piše: «V svojstvu državnega poglavarja in voditelja večinske stranke se mora Eisenhower zavedati, da po izvršenem dejstvu dokazovanja dobre volje ne zadostujejo. Vendar pa upamo, da je hotel povedati svojo odločnost, da se bo z vso silo svoje visoke funkcije upiral tej posebne vrste neameriški dejavnosti, ki se imenuje maccarthyzem».

«New York Herald Tribune» pa najprej poudarja, da Eisenhowerjeve izjave zaslužijo splošno pohvalo, dodaja pa, da «na žalost ni govoril on sam». List pripominja, da se izjava, ki jo je dal tisku MacCarthy po Eisenhowerjevi tiskovni konferenci, «ne more drugače tolmačiti kakor izzivanje predsednika ZDA».

Tudi list, ki zagovarja izolacionistične težnje, «Daily News», ki je na splošno naklonjen MacCarthyju, objavlja uvodnik, v katerem svetuje senatorju večjo zmernost.

Britanski tisk sprejema z zadovoljstvom Eisenhowerjeve očitke senatorju MacCarthyju, toda vsi listi se ne strinjajo pri tolmačenju odločnosti teh očitkov in MacCarthyjeve reakcije. Laburistični «Daily Herald» piše: «Zadeva postaja sedaj tudi jasnejša: kdo je predsednik, Eisenhower ali MacCarthy?» Newyorški dopisnik liberalnega lista «News Chronicle» pripominja, da je bil «Eisenhowerjev meč potegnjen iz nožnice in zopet spravljen vanjo, medtem ko se MacCarthyjev meč sedaj vihti bolj visoko ko kdaj koli». Desničarski neodvisni list «Daily Express» objavlja dopis iz Washingtona, v katerem je rečeno, da senator lahko računa, da je dosegel novo zmago. «Daily Mirror» pa objavlja vinjeto, v kateri je Eisenhower prikazan v obliki psa, ki renči pred gramofonom, na katerem je napisano: «MacCarthyjeva plošča». Spodaj pa je napisano: «Renčanje zaradi gospodarjevega glasu». Konservativni list «Daily Telegraph» komentira: «Eisenhowerjeva izjava ni svečana obsodba senatorja, na katero so nekateri upali, toda je morda bila bolj učinkovita zaradi premišljenega tona». Desničarski «Daily Sketch» pravi, da se je predsednik «približal bolj kakor kdaj prej neposrednemu napadu na senatorja MacCarthyja». Konservativni «Daily Mail» se omenjuje na naslov: «Ike opozarja MacCarthyja: hočem lojalno igro». Kominformistični «Daily Worker» pa ima sledeči naslov: «Eisenhower ravna z MacCarthyjem v rokavicah».

O MacCarthyjevi dejavnosti je na današnji tiskovni konferenci govoril tudi tajnik za obrambo Charles Wilson, ki je izjavil, da je «neumnost» senatorjeva obtožba da je vojska ščitila «komuniste» v zadevi Peress. Na vprašanje, ali so MacCarthyjeve preiskave škodljive ali koristne, je Wilson odgovoril: «Postalo je zelo težko obravnavati komunistično vprašanje v tej državi. Toda ideja, da hoče vojska kriti komuniste, je neumnost».

Dejal je nato, da je vojska napravila nekatere napake pri obravnavanju zadeve Peress, ter je dodal, da so podvzeli ukrepe, zato da bodo metode vojske bolj stroge, in je pripomnil, da se po njegovem mnenju senator MacCarthy ne namerava vmešavati pri proučevanju procedure v vojski.

Zatem je Wilson dejal, da MacCarthyjev pododbor «opozarja državo na dejstvo, da obstaja komunistični problem, ki pa ga je treba načeti z realizmom». Dodal je, da bi rajši videl, da bi podvrgli preiskavi «voditelje komunistične stranke namesto ljudi brez važnosti».

Wilson je nato izjavil, da bi morali z vsemi pričami, ki pričajo pred pododborom biti vljudni, ni pa hotel govoriti o zadevi Zwicker. Svoje stališče je takole pojasnil: «Jaz vedno gledam zviška ljudi, ki se znašajo nad službniki. Take vrste ljudje mi niso nikoli ugajali.»

Vse kaže, da je bil MacCarthy precej zadovoljen z Wilsonovimi izjavami, ker je takoj po tiskovni konferenci izjavil, da je vsa polemika o njegovem pododboru bila samo «zdrava bitka, ki je očistila zrak», in da ni povzročila nobenega razkola v republikanski stranki. «Nihče ni nikoli trdil je dodal senator, da je vojska krila komuniste. Toda bilo je dokazano, da so nekateri v vojski ščitili, krili in odpustili s pripombo o častnem službovanju, komuniste, ki so bili priznani za take. Gotov sem, da se bo Wilson strinjal s tem.»

Vseameriška konferenca

CARACAS, 4. — Na današnji seji vseameriške konference je govoril ameriški državni tajnik John Foster Dulles, ki je najprej opozoril udeležence konference na «nevarnost razširjanja komunističnih teorij» in zahteval od ameriških držav, naj «jasno določijo svoje stališče do te nevarnosti». Dodal je, da «nikakor ne predlaga vmešavanja v notranje zadeve ameriških republik», vendar je pristavil da «na ameriški celini ni prostora za politične organizacije v službi tujih gospodarjev».

Večino svojega govora pa je Dulles posvetil gospodarskim vprašanjem in dejal, da se dobro zaveda, da je blaginja v ZDA odvisna od blaginje v ostalih državah, in obljubil, da bo ameriška vlada upoštevala priporočilo Miltona Eisenhowerja, predsednikovega brata, ki je po svojem potovanju po Južni Ameriki priporočal gospodarsko pomoč tem državam.

Dulles je nato analiziral medameriško trgovsko izmenjavo in se zlasti ustavil ob vprašanjih kave in volne, pa tudi ob vprašanju investicij severnoameriškega zasebnega kapitala v ostalih ameriških državah. Dejal je, da morajo ameriške države znati «pritegniti» ta kapital in pri tem pohvalno omenil primer Kanade.

Na današnji seji je govoril tudi brazilski zunanji minister Vicente Rao, ki je poudaril potrebo po večji gospodarski solidarnosti ameriških držav in dejal, da je organizacija medameriškega sodelovanja na gospodarskem področju zelo zaostala za uspehi na političnem in juridičnem področju. Posredno je odgovoril Dullesu, da so gospodarska in socialna vprašanja tesno povezana in da so prav narodi brez trdne gospodarske osnove, ki omogoča izboljšanje življenjskih pogojev delovnih množic, «izpostavljeni nevarnosti prevratnih ideologij». Dejal je tudi, da zasebna pobuda in uvoz zasebnega kapitala ne moreta rešiti vseh gospodarskih vprašanj in izrazil željo po dolgoročnem investicijskem kreditiranju.

O vprašanju kave pa je Rao dejal, da se je njena cena na svetovnem tržišču zvišala zaradi zmanjšanja proizvodnje, ker je lanski mraz uničil številne plantaže v Braziliji.

Tudi zunanji minister republike Cile, Tobias Barrios, je zatrdil, da bi bilo treba med konferenco sprejeti konkretne ukrepe, da doseže medameriški sistem tudi na gospodarskem področju ono povezavo, ki je že bila dosežena na političnem.

LONDON, 4. — Danes so v spodnji zbornici javili, da je bil «dan proračuna» določen na 6. aprila. Ta dan bo finančni minister podal letni obračun o državnih financah in bo predlagal morebitne finančne spremembe.

***

KAIRO, 4. — Egiptovska vlada je odobrila uvoz ruskega petroleja do višine treh milijonov ton.

***

PARIZ, 4. — Vrhovni poveljnik oboroženih sil NATO general Gruenther je izjavil, da bo pri svojem prihodnjem obisku v ZDA ponovno poudaril svoje zaupanje v Francijo. Dodal je, da v ZDA vedno bolj razumevajo položaj Francije, in da je ves svet optimističen po zelo važnih Bidaultovih izjavah na berlinski konferenci.

Molotovove izjave o berlinski konferenci

MOSKVA, 4. — V izjavi o berlinski konferenci je sovjetski zunanji minister danes poudaril, da je to bila po prvih letih prva podobna konferenca med vzhodnimi in zahodnimi državniki. Dejal je nato, da je najvažnejši rezultat berlinskih razgovorov «sklep o sklicanju novega mednarodnega sestanka s sodelovanjem zunanjih ministrov Francije, Anglije, ZDA, ZSSR in LR Kitajske».

Nato je Molotov napadel atlantski pakt, ki je po njegovem, «konkretizacija težnje ZDA po nadvladi v taboru kapitalističnih dežel». Dejal je, da so se nekatere države atlantskega pakta «pridružile temu bloku zaradi direktnega pritiska od zunaj». Izrazil je mnenje, da «ni nobenega razloga, da bi bila usoda atlantskega pakta boljša od usode pakta proti Kominternu». Nato je dejal, da je «od politike svetovne nadvlade do politike nasilja en sam korak».

Sovjetski zunanji minister je nato zatrdil, da je treba posvečati posebno pozornost «vsem vrstam atomskih groženj», ki pa po njegovem niso imele nobenega učinka, kajti «vse upanje, ki je slonelo na ohranitvi ameriškega monopola na atomskem področju, je zdaj neosnovano». Nato je napadel ameriške in britanske baze v Evropi in drugod po svetu in zatrdil, da so ta oporišča «odkrito naperjena proti ZSSR in državam ljudske demokracije».

O podpisu pariške pogodbe o evropski vojski je dejal, da je pripeljal do «ponovne oborožitve Zahodne Nemčije», ta «novi položaj» pa je «ustvaril dodatne težave za rešitev nemškega vprašanja».

Francoski tisk o Indokini spričo priprav na konferenco v Ženevi

Še neenotno stališče treh zahodnih držav do Kitajske - Povečana dejavnost Hočiminhovih oddelkov ob ustju Rdeče reke

PARIZ, 4. — Pariški tisk danes obširno piše o vprašanju miru v Indokini, o katerem so včeraj razpravljali na seji ministrskega sveta. «Parisien Libéré» pripomnja, da se zdi, «da je vlada odločena napraviti nemogoče, da najdemi pa z zadržanju Vietnamcev, «ki jih bo prav tako težko pripraviti do miru kakor do vojne». List zaključuje, da ima vlada mnogo zaupanja v ženevsko konferenco». Tudi «Figaro» piše: «Zdi se, da v vladnih krogih sodijo, da morajo v Ženeva privesti do rešitve kompromisa in da je treba vse poskusiti v tem smislu.» Po mnenju «L'Aurore» pa imajo Američani ključ za morebitna pogajanja s Pekingom. List poudarja, da so ministri soglasali, da Francija ne sme dati pobude za pogajanja s Hočiminhom, in pravi dalje: «Najboljša formula je po mnenju večine ministrov v razpravljanju s Kitajsko, ki bi v zameno zahtevala diplomatsko priznanje in sprejem v OZN.» Prav zaradi tega je vse odvisno od ZDA, ki razpolagajo s surovinami in z izdelki, ki jih Kitajska potrebuje in ki ji jih Sovjetska zveza ne more nuditi. Socialistični tisk ih narodne skupščine do pojenjanj. Kominformistični tisk je mnenja, da je sedaj ugoden trenutek za sklenitev premirja.

Glede ženevske konference, na kateri bodo razpravljali razen o Koreji tudi o Indokini, pa javljajo, da se bodo trije zahodni zunanji ministri ponovno sestali okoli 20. aprila v Parizu, da se sporazumejo o skupnem stališču, ki naj ga zavzamejo na konferenci. Glede zahodnega stališča o Koreji ne predvidevajo opazovalci posebnih težav, toda kar se tiče stališča do Kitajske, je položaj drugačen. Znano je, da Dulles odločno nasprotuje priznanju Kitajske in verjetno je, da bo sedaj še odločneje vztrajal na tem zaradi okrepitve maccarthyzma v ZDA. Čeprav udeležba Kitajske na ženevski konferenci ne pomeni še priznanja pekinške vlade, gre sedaj za to, da se zahodne države sporazumejo o skupni politiki do te države. Kakor je znano, je stališče treh zahodnih držav različno, ker sta Francija in Velika Britanija bolj pripravljeni zavzeti spravno ali vsaj elastično stališče.

Iz Hanoia pa javljajo o povečani dejavnosti Hočiminhovih oddelkov ob ustju Rdeče reke. Preteklo noč so se ti oddelki približali Hanoiu in mesto je bilo v stalni pripravljenosti. V mestu so slišali bobnenje topov, streljanje avtomatičnega orožja in druge eksplozije, toda vojaške oblasti niso dale nobene uradne izjave. Opazovalci predvidevajo, da bo Hočiminhov general Jap izvršil nove napade na tem področju v času pred ženevsko konferenco, zato da ustvari diplomatsko ozračje, ki naj bi bilo ugodno za Hočiminhove zahteve, preden bi se začeli morebitni razgovori za prenehanje sovražnosti. Zdi se, da je Hočiminhu bolj na tem, da doseže psihološke učinke, s tem da poveča dejavnost svojih oddelkov na področju, ki so ga Francozi večkrat označili kot «ključno področje indokitajske vojne».

Nadaljevanje diskusije v rimskem parlamentu o zaupnici Scelbi

(Od našega dopisnika)

RIM, 4. — Danes se je v italijanski poslanski zbornici nadaljevala diskusija o zaupnici Scelbovi vladi. Diskusija se je nadaljevala z običajnimi temami, v običajnem tonu in z običajnimi precej hrupnimi prekinitvami in medklici kominformovskih poslancev.

Največje zanimanje je veljalo za nastop monarhistov; zanje je govoril poslanec Occhi, ki je najprej očital demokristjanom, da so se zatekli k štiristranski formuli, ker hočejo izriniti monarhiste iz «demokratičnega tabora». Proti temu je dolgo protestiral in dejal, da imajo monarhisti «v imenu demokracije in na osnovi ljudske volje polno državljansko pravico v parlamentu in v državi». Napovedal je nasprotno glasovanje monarhistov, kot že v senatu, vendar pa njegova stranka «ne bo odrekla svoje podpore vsem onim ukrepom sedanje vlade, ki se bodo zdeli v skladu z nacionalnimi interesi».

Kot običajno se v tržaško vprašanje največ zaletavajo kominformisti, ki vedno bolj prevzemajo zastavo najhujšega šovinizma in imperializma. Danes je bil na vrsti poslanec KPI Ingrao, nekdanji fašistični funkcionar in novinar. Obtoževal je vlado, da hoče ratificirati pogodbo o evropski vojski, namesto da bi poskrbela za uresničenje tristranske izjave.

Dolgo sejo je imela danes poslanska skupina demokristjanske stranke. Na njej so razpravljali o vprašanju izvolitve novega podpredsednika zbornice namesto liberalca Martina, ki je postal minister. Kot je znano, se vsi demokristjanski poslanci ne strinjajo s sklepom vodstva svoje skupine, da je treba podpreti kandidaturo republikanca Macrellija. Na seji skupine sta govorila tudi Scelba in De Gasperi. Končno so sklenili, da bodo vsi demokristjanski poslanci glasovali za Macrellija; kako pa bo to v praksi, je težko prerokovati, ker je glasovanje tajno.

Novega podpredsednika zbornice bodo volili ob začetku jutrišnje predpoldanske seje.

A. P.

O DVOJEZIČNIH ŠOLAH NA KOROŠKEM

(PIŠE LOJZE UDÈ)

Ni dvoma, da danes ne bi bilo nobene resnejše cvire za nadaljnji uspešni razvoj in poglobitev dobrih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo, ko ne bi bilo določenih vprašanj povezanih s Koroško. Nezadovoljivi položaj slovenske manjšine na Koroškem, napadalnost nacionalistov in popuščanje socialistov — dovaja od časa do časa v nevarnost normalni razvoj odnosov med obema državama. Tu nas ne sme zaslepiti dejstvo, da Zveza neodvisnih (Verband der Unabhaengigen - VDU), kot kažejo nekateri novejši volilni rezultati, nazaduje tudi na Koroškem in v vsej Avstriji. Dejansko prehajajo nacionalistično razpoloženi volilci VDU v vladne stranke in tako krepijo nacionalistična krila obeh strank ali točneje rečeno nacionalistično krilo Socialistične stranke, ker je v koroški Ljudski stranki težko govoriti o nekem krilu, ki bi bilo manj nacionalistično od drugega. Na Koroškem obstaja, v večji meri kot v vseh drugih avstrijskih pokrajinah, močna tradicija poudarjenega nacionalizma čisto pangermanske oblike, ki ni bil nikoli vezan samo na eno stranko.

Pred nekaj tedni je s Koroškega zopet prišla vest, ki pomeni resno nevarnost kvarjenja odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo in ki je dr. Alešu Beblerju, podtajniku v državnem tajništvu za zunanje zadeve dala povod, da je izjavil, da bi okrnitev dosedanjih pravic koroških Slovencev predstavljala oblak na nebu prijateljskih vezi med Jugoslavijo in Avstrijo. On je mislil na namen koroške pokrajinske vlade, da ukine dvojezične šole, ki obstajajo na podlagi uredbe od 3. oktobra 1945 in da to uredbo zamenja z novo, slabšo.

Znano je, da je koroška pokrajinska vlada po drugi svetovni vojni sprejela uredbo (3. oktobra, oziro

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so leta 1944 enote NOV in POS odbile v Beneški Sloveniji nemško ofenzivo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, petek 5. marca Kazimir, Mislav
Sonce vzide ob 6.39 in zatone ob 17.56. Dolžina dneva 11.17. Luna vzide ob 6.24 in zatone ob 18.46.
JUTRI, sobota 6. marca Fridolin, Danica

Predstavniki opozicije nastopajo proti predlaganemu obč. proračunu

Letošnji primanjkljaj dejansko večji kot lanski - Nezadovoljiva pojasnila INADEL glede zdravstvene oskrbe zavarovancev - Fašistične manire odbornika Bonettija

Na včerajšnji seji tržaškega občinskega sveta so v glavnem nadaljevali z razpravo o letošnjem občinskem proračunu. Samo v začetku seje je odbornik Zacchi, ki odgovarja za zdravstvo in higieno, prečital nekatera pojasnila bolniške blagajne občinskih uslužbencev INADEL, na vprašanje svetovalca Paladina (PSVG). INADEL trdi, da je osebje občinskih ustanov pravilno zavarovano in da so predvsem zdravstvene usluge zadovoljive. Svetovalec dr. Giampiccoli pa, ki je še pred časom postavil tudi vprašanje glede zavarovanja INADEL in uslug, ki jih ta ustanova nudi svojim zavarovancem, je poudaril, da trditve, ki jih je navedel dr. Zacchi, niso točne in da se občinski uslužbenci še vedno pritožujejo, da so direktne zdravstvene usluge omejene na določen rok v letu.

Takoj nato se je začela razprava o proračunu. Prvi je govoril svetovalec Belihar (FN), ki je v uvodu upravičeno protestiral proti strupenim in nedostojnim izlivom odbornika Bonettija (PSVG), ki je v svoji «obrazložitvi letošnjega proračuna» uporabljal proti svetovalcem opozicije besede kot «zločinci» in podobno. Dr. Belihar je dejal, da takšne besede sicer odgovarjajo značaju osebe, ki je bila, preden je postala «demokratičen socialist», «Capo Manipolo» fašistične milice. Nato je svetovalec Belihar takoj izjavil, da bodo svetovalci Fronte za neodvisnost glasovali proti predloženemu proračunu in dokazal tudi zakaj. Predvsem je poudaril površnost utemeljitve določenih postavk v proračunu in ostro napadel poizkus varanja občanov s trditvijo, da se je letošnji primanjkljaj zmanjšal. V bistvu pa se je primanjkljaj za letos še povečal. Svetovalec Belihar je pravilno dokazal, da je treba letošnjemu primanjkljaju, ki uradno znaša 2 milijardi 208 milijonov lir, dodati še postavko 1 milijarde 225 milijonov lir izrednega nakazila za dva letošnja gospodarska načrta, ki sta bila lani vključena v proračun kot stroški občinske uprave. Hkrati je treba še dodati letošnje višje davčne dohodke in 3 milijarde posojila, ki ga namerava občinska uprava zaprositi za «nedoločljivo nujna dela», to je za dela, ki bi morala biti vključena v redne ali izredne stroške občinskega proračuna na račun letnega proračuna.

Svetovalec dr. Pogassi (kom.) je ravno tako obsodil poročilo odbornika Bonettija in dal za to poročilo krivdo celotnemu občinskemu odboru. Župan Bartoli je takoj pojasnil, da občinski odbor odgovarja samo za poročilo, ki je bilo razdeljeno svetovalcem pred mesecem dni, poročilo pa, ki ga je prečital odbornik Bonetti, predstavlja osebno stališče odbornika in ne celotnega odbora. Tukaj pa ne moremo razumeti, kako je mogel občinski odbor sploh dovoliti, da je bilo zasebno poročilo odbornika prečitano v občinskem svetu kot začetek razprave o proračunu in kot edino poročilo, ki je prišlo do sedaj v roke novinarjem. Takšen neodgovoren postopek občinske uprave je obsodbe vreden.

Svetovalec Bernardoni (KD) je dejal, da bo morala občinska uprava pregledati sedanji način obdavčenja z družinskim davkom, ga demokratizirati in obdavčiti predvsem imovitejše sloje. Dolgo časa sicer nismo slišali v občinskem svetu iz ust demokrščanskega svetovalca nekaj objektivnih in pozitivnih kritik in predlogov, kot jih je dal sinoči prof. Bernardoni. Vajeni smo sicer, da vsi trobijo v en rog in da je vse, kar občinski odbor sklene, lepo in pravilno. Svetovalec Bernardoni je zahteval, da se postavka za gospodarske načrte vključi v proračun. Dejal je, da je po njegovem mnenju posojilo 3 milijarde lir previsoko itd. Ko pa je govoril o šolah se ni mogel izmakniti neobjektivni ugotovitvi, da imajo slovenski otroci osnovnih šol na razpolago več učilnic kot italijanski. Prof. Bernardoni dobro ve, da je v okoliških vaseh, kjer so samo slovenske osnovne šole, danes zaradi vojnih posledic manj učencev kot pred vojno. Isto velja za meščanske šole (avviamento). O srednjih šolah pa, kjer so slovenske šole popolnoma zapostavljene na račun italijanskih, ni povedal niti besede. Ob zaključku govora je predlagal tudi ustanovitev občinske ljudske knjižnice, ki naj bi imela vlogo «predvsem vzgajati delavsko mladino, ki je zaključila šolo v 14. letu».

Danes ob 18. uri se bo nadaljevala razprava o proračunu.

V torek zborovanje zaradi krize ladjedelnic

Zaradi razvoja krize v CRDA sklicujeta Delavska zbornica in Enotni sindikati v torek 9. tega meseca na dvorišču poslopja Delavske zbornice v Ul. Duca d'Aosta 12 protestno zborovanje. Delavci bodo zato zapustili delo ob 15.30, zborovanje pa bo ob 16.

IZJAVA SEFA ODDELKA ZA JAVNA DELA ZVU:

Pri SELAD nobenih bistvenih sprememb

Vprašanje preureditve ustanove še vedno odprto

Včeraj dopoldne je šef oddelka za javna dela ZVU dr. Cafarelli sprejel predstavnike Delavske zbornice in Enotnih sindikatov, katerim je zagotovil, da se ne bo pri SELAD bistveno nič spremenilo. Šef oddelka za javna dela je tako izjavil, da bo še nadalje veljal rok pol leta za zaposlene pri ustanovi in da se ne bodo izpremenili kriteriji pri sprejemanju na delo. S tem so ponovno zanikane govorice, da nameravajo sprejemati samo določene kategorije brezposelnih in da hočejo skrčiti število oseb, ki najdejo pri SELAD vsaj minimalno zaposlitev in tako vsaj skromno pomoč.

Ostane pa še vedno odprto vprašanje preureditve ustanove, o kateri govori včerajšnja uradna izjava poročevalske službe ZVU. Že včeraj smo namreč objavili omenjeno izjavo, v kateri se odločno zanikajo vsake izpremembe v poslovanju SELAD, istočasno pa se govori o reorganizaciji administrativnega dela ustanove. Izjava to utemeljuje s podvojenim številom delavcev zaposlenih pri SELAD

DAVČNE PRIJAVE PO ZAKONU «VANONI»

Kdo je oproščen obdavčenja dohodkov

Zakon predvideva stroge denarne kazni - Pojasnila dajeta Kmečka zveza in Slovensko gospodarsko združenje

Stevilni prebivalci Trsta, okoliških vasi in ostalih občin cone so že prejeli formularje za izpolnitev davčne prijave dohodkov po zakonu «Vanoni». Marsikdo pa omenjene tiskovine še ni dobil, kar ga pa ne oprašča od prijave dohodkov. V takem primeru se mora davkoplačevalec potruditi v bližnjo prodajalno monopolnih predmetov in tam kupiti formular.

Letos so davčni uradi postali še mnogo bolj natančni, kot so bili prejšnja leta. To je končno tudi razumljivo, saj so imeli dve leti časa, da so «pretresli» vse prebivalce. Zato pa bo letos tudi vsaka napaka pri prijavljenih dohodkih ali celo utaja privedla do za krivca dokaj neprijetnih posledic.

Prijavo svojih dohodkov mora izpolniti vsakdo in so od te neprijetne vendar obvezne dolžnosti oproščene le redke izjeme.

Davčne prijave ni treba izpolniti tistim, ki imajo dohodke izključno od zgradb, če ti dohodki ne presegajo 150 lir na leto. Takih lastnikov je seveda zelo malo.

Več pa je primerov oseb, ki imajo različnih dohodkov skupaj komaj za 240 lir na leto. Tukaj pa morajo biti vračunani vsi dohodki kategorij: «B» (industrija, trgovina, obrt, zakupnina od zemlje in podobno), «C» (svobodni poklici in umetnost) in kategorije «E» (rente na obresti, državna služba, zaposlitev pri privatnih podjetjih itd.) skupaj. Opozarjamo, da se morajo v primeru, ko ima nekdo dohodke od raznih kategorij, vsi ti dohodki sešteti in da skupno ne smejo presegati 240 tisoč lir na leto. V obratnem primeru pa je seveda treba napraviti prijavo.

Kmetovalcem ni treba izpolniti prijave, če imajo dohodke izključno od zemljišč in če ta dohodek izračunan na način, ki je točno predpisan v obrazcu, ne presega 480.000 lir. Tisti kmetovalec, ki ima poleg dohodkov od zemlje tudi prejemke od drugih dejavnosti (na primer zaposlitev v ladjedelnici) pa mora v vsakem primeru izpolniti davčno prijavo, pa čeprav bi njegov dohodek ne dosegel niti 240 tisoč lir na leto.

Končno prijave ni treba izpolniti onim, ki imajo dohodke izključno od odvisnega dela (delavci in uslužbenci), če njih dohodki ne presegajo 240 tisoč lir na leto.

Kot vidimo je seznam raznih kategorij, katerim ni treba izpolniti prijave svojih davkov podvrženih dohodkov sicer precej dolg, vendar pa je v praksi le malokdo izvzet in bodo morale skoro vse družine izpolniti prijavo.

Kazni za namerne in nenamerne «pozabljivce» pa so precej hude. Davčni urad bo tako kar sam za 10 odstotkov zvišal davčno osnovo iz preteklega leta, poleg tega pa bo treba še plačati denarno globo od 5 do 10 tisoč lir, katero bodo vpisali v kazenski list.

Dvoletna praksa je sicer že pripomogla do raznih izkušenj pri sestavljanju davčne prijave, vendar pa je obrazec zelo zapleten, tako da napravijo slovenski kmetovalci in drugi najbolje, če se obrnejo za pomoč h Kmečki zvezi ali Slovenskemu gospodarskemu združenju. Obe ustanovi poslujeta dnevno na sedežu v Ul. Fabio Filzi 10.

PROSLAVE 8. MARCA

priredijo:

ASIZZ I. OKRAJA
jutri 6. t. m. ob 20. uri v Ul. R. Manna 29.

Na programu enodejanka «Kaznovani šaljivec», recitacije, dvospevi, mladinski tamburaški zbor, violina solo, klavir solo. Sledi družabna zabava.

ASIZZ III. OKRAJA
v nedeljo 7. t. m. ob 17. uri v Ul. Montecchi 6.

Na programu kulturna prireditev, solo harmonika in prosta zabava. Posloval bo dobro založen bife.

POD OKRILJEM PROSVETNEGA DRUSTVA V BARKOVLJAH
v nedeljo 7. t. m. ob 16.30 v društvenih prostorih.

Na programu priložnostni govor, nastop ženskega pevskega zbora, pevskih in drugih solistov ter ženskega dramskega odseka.

Povsod vljudno vabljeni.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 6. marca 1954 ob 20.30 uri gostovanje na KONTOVELU s F. H. Herbertovo komedijo

«VSAKIH STO LET»

V nedeljo 7. marca 1954 ob 14. uri gostovanje v NABREZINI z Zemljanovo dramo

„Odločitev"

DRUSTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV V TRSTU

priredi

jutri 6. marca 1954 ob 20. uri

v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15/II.

II. literarni večer

Sodelujejo tržaški in goriški dijaki.

Toplo vabljeni vsi prijatelji dijaške mladine.

Vstop prost.

Razna obvestila

TRŽASKI FILATELISTICNI KLUB «L. KOSIR»

V nedeljo 7. t. m. ob 9. uri bo na sedežu v Ul. Roma 15, II. občni zbor kluba.

RADIO

PETEK, 5. marca 1954.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,5 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 11.00 Edvard Grieg: Klavirski koncert v a-molu; 14.30 Kulturni razgledi; 14.40 Priljubljene narodne pesmi poje vokalni tercet ob spremljavi Avgusta Stanka; 17.00 15' Chopinovih valčkov; 17.15 Zabavno glasbo vam bodo izvajali znani orkestri; 17.40 Solisti in narodni orkestri igrajo pesmi ter plese jugoslovanskih narodov; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Solisti ljubljanske Opere pojo operne arije - pri klavirju Danilo Svara; 18.37 Igra orkester radio Ljubljana; 21.00 Slušna igra — Bor — Klasinc: «Vesna»; 22.00 V ritmu plesne in zabavne glasbe; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri; 12.10 Za vsakega nekaj; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Janaček: Stari češki plesi; 14.15 Kulturni obzornik; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Chopin: Koncert za klavir št. 2; 19.00 Okno v svet; 19.15 Pestra glasba; 20.05 Cajkovski: Serenada za godalni orkester; 20.30 Operna glasba; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.15 Koncert sopranistke Ondine Otta; 21.35 Lahke melodije; 22.00 Književnost in umetnost; 23.00 Brahms: Rapsodija za kontraalt, moški zbor in orkester.

TRST I.

11.45 Komorna glasba; 18.20 Odlomki iz Verdijeve opere «Ples v maskah»; 19.05 Koncert organista Sandra Della Libera; 20.30 Dunajski motivi; 21.05 Simfonični koncert dirigira Paul Van Kempen.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

12.00 Igra godba na pihala; 12.20 Kmetijski nasveti; 12.30 Opoldanski koncert; 15.30 Poje zbor III. gimnazije iz Kranja; 15.50 Modni kotiček; 16.00 Želeli ste - poslušajte!; 17.10 Koncert predklasične glasbe; 17.50 Domače aktualnosti; 18.00 Igrajo veliki zabavni orkestri; 18.25 Jezikovni pogovori; 18.40 Koncert pianistke Maše Bohinčeve; 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled; 20.15 Večerni operni koncert; 21.00 Iz sodobne književnosti - Dylan Thomas: Zgodba; 21.20 Naši ansambli v plesnem ritmu.

Ljudska prosveta

PEVSKE VAJE MLADINCEV

Prva pevska vaja za mladince, ki so se prijavili in vpisali v mladinski pevski zbor v Trstu, bo danes 5. t. m. ob 19. uri v prostorih SHPZ v Ul. Roma 15. Mladinke pa bodo imele vajo v ponedeljek 8. t. m. ob 19.30 istotam.

GLEDALIŠČE VERDI

V ponedeljek 8. marca bo v gledališču Verdi nastopila violinistka Gioconda De Vito, ki jo bo spremljal pri klavirju Piero Macoggi.

Na sporedu je Corellijeva «Folia», Bachova Sonata št. 1 in Beethovnova Kreutzerjeva sonata.

Za člane koncertnega združenja je določen popust.

KINO

Excelsior. 16.00: «Divji plen», Cooper, B. Stanwyck.
Fenice. 16.00: «Plaža», M. Mastroianni, R. Vallone. Mladoletnim prepovedano.
Nazionale. 16.30: «Na vzhodu brez matre», J. Chandler, M. Massari.
Filodrammatico. 16.00: «Sirota brez nasmeška», G. Garson, W. Pidgeon.
Arcobaleno. 16.00: «Meč in vrtnica», R. Todd, G. Johns, Walt Disneyer film.
Auditorium. 16.00: «Moj mož», J. Winters, R. Montalban.
Astra Rojan. 15.30: «Vesela vdova», L. Turner, F. Lamas.
Cristallo. (Trg Perugino) 16.00: «Prepovedane ustnice», Y. Sanson, I. Galter. Mladini izpod 7 let najstrožje prepovedano.
Grattacielo. 16.00: «Nemirno srce», E. Taylor, F. Lamas.
Alabarda. 16.00: «Aida», Sophia Loren.
Ariston. 16.00: «Tri tedne ljubezni».
Armonia. 15.15: «Veliki gaucho», G. Tierney.
Aurora. 15.00: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Garibaldi. 15.30: «Fernandel na letečem trapezu».
Ideale. 16.00: «Skrivnost zaliva», J. P. Aumont.
Impero. 15.30: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Italia. 16.00: «Gospa brez kamelij», L. Bose.
Viale. 16.00: «Muha Karline Charrie», M. Carol.
Kino ob morju. 16.00: «Potopljeno mesto», R. Ryan.
Massimo. 16.00: «Tarzan in levja na slonovo kost», L. Barker.
Moderno. 16.00: «Ježa rdečih vragov», B. Rush, S. Hayden.
Sv. Marko. 16.00: «Notre Dame», C. Laughton.
Savona. 15.00: «Bajni Andersen», S. Goldwin.
Secolo. 16.00: «Nebo more poželenje», G. Tierney.
Vittorio Veneto. 15.30: «Rdeči divji cvet», J. Jones, Mladini izpod 16 let prepovedano.
Azzurro. 15.00: «Puccini», G. Pergolezzi.
Belvedere. 16.00: «Oddaljeni bregovi», G. Cooper.
Marconi. 16.00: «Lidija», M. Obregon.
Novo cine. 16.00: «Ana», S. Mangano.
Odeon. 15.45: «Yankee, morski pirat».
Radio. 16.00: «Karaibsko zlato», J. Payne.
Venezia. 16.00: «Dolina maščevanja», B. Lancaster.

V soboto priredi mladinski krožek v Ul. Alfieri 8 CAJANKO S PLESOM

Vabljeni mladinci in mladinke.

Začetek ob 19. uri.

Darovi in prispevki

Rudolf Gombač in prijatelji so nabrali ob pogrebu pok. Antona Hervatina lir 2.500, ki jih poklanjajo prosvetnemu društvu «Ivan Cankar» namesto cvetja na grob.

Izleti

MOTOKLUB «MLADOST» NABREZINA

Ob odkritju spominske plošče Srečku Kosovelu v Tomaju 7. t. m. organizira motoklub izlet v Tomaj. Vpisovanje na običajnih mestih do 11. t. m.

OKRAJNI ODBOR OF NABREZINA

organizira izlet z avtobusom za člane OF na svečano odkritje spominske plošče Srečku Kosovelu v Tomaju 21. t. m. Vpisovanje na sedežu OF vsak dan razen vzemši v nedeljo, od 17.30 do 19. ure vključno do 11. t. m.

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

19., 20. in 21. marca 1954 tridnevni izlet v LJUBLJANO

19., 20. in 21. marca 1954 dvainpoldnevni izlet v BUZET DRAGUC PAZIN

Vpisovanje do 9. marca

20. in 21. marca 1954 dvodnevni izlet v MATERIJO OBROVO PODGRAD

21. marca 1954 izlet v TOMAJ DUTOVLJE

Vpisovanje do 11. marca pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

OSMI MAREC IN VPRAŠANJA DELOVNIH ŽENA

Razmere v tobačnem podjetju primer hudega izkoriščanja delavk

Povprečna plača znaša komaj okoli 14.000 lir na mesec kljub 8 uram napornega dela na dan - Pomanjkanje tovarniškega odbora zaradi strahu pred odpusti

Z zvezi z bližajočim se praznikom žena smo že opisali resen položaj gospodinj, ki morajo varčevati z vsako liro, da se prebijejo do konca meseca in ki se kljub temu mnogokrat ne morejo izogniti raznim dolgovom in plačilom obrokov. Se bolj resen pa je položaj raznih delavk, ki morajo skrbeti za svoje družine, posebno vdov, ker še ne velja načelo, da bi morale delavke za enako delo dobivati enako plačilo kot delavci.

O položaju delavk, posebno v Tržaški konopljarni, smo že mnogokrat pisali. Znano je, da je prav ta tovarna razvpita po izkoriščanju delavk, ši so morale že večkrat nastopiti z borbo v obrambo svojih pravic. V tej tovarni pa je možna vsaka borba in imajo delavke svoj tovarniški odbor, ki jih lahko vsaj nekoliko ščiti. Mnogo slabši pa so delovni in mezdni pogoji delavk v tobačnem podjetju, kjer so popolnoma prepuščene izkoriščanju. Ko govorimo o tem podjetju, se pač takoj spomnimo na množično zastrupitev žena, ki so zaradi šibkosti padale v nezavest pri vdihavanju tobačnih hlapov. Takrat je ta nezgoda pretresla vse mesto in pritegnila nase pozornost javnosti. Pozneje pa je šla stvar v pozabo, razmere v tobačnem podjetju pa so ostale skoraj nespremenjene, če izvzamemo rednejšo delitev mleka in izboljšanje mezde za kakih 40 lir.

Danes dela v podjetju okoli 500 žena, med katerimi je tudi mnogo vdov z nepreskrbljenimi otroki. Podjetje se vsako poletje zapira in vsako jesen najemajo delavke znova, tako da so vedno v strahu, da ne bodo ponovno sprejete na delo. Na ta način se niso iznebili le tistih delavk, ki so bolj počasne pri delu, v glavnem pri prebiranju tobaka, marveč tudi tistih, ki niso dovolj «patriotske». Zato so v podjetjih zaposlene skoraj samo tiste delavke, ki so včlanjene v Delavski zbornici. Iz strahu pred odpustom pa si tudi nobena delavka ne upa biti izvoljena v tovarniški odbor in zato v tem podjetju sploh ni tovarniškega odbora, ki bi delavke ščitil pred izkoriščanjem. Jasno je torej, da so delavke zato popolnoma prepuščene na milost in nemilost gospodarjem.

Delavke delajo vsak dan po osem ur in morajo ves čas zelo hiteti z delom. Včasih pa tudi to ne pomaga, ker so vse tiste, ki zaradi nespretnosti ne morejo kljub vsem naporom očistiti večje količine tobaka, že sedaj v strahu, da v jeseni ne bodo več sprejete na delo. Kljub napornemu delu pa zaslužijo največ do 4000 lir na teden, to je manj kot 700 lir na dan ali po raznih odbitkih največ do 15.000 lir na mesec. Kako morejo s tem denarjem preživljati sebe in družino, je pač vsakomur jasno. Delo pa traja po navadi od septembra do konca junija, ko delavke odpustijo in jim izplačajo kakih 14.000 lir odpravnine, s katerimi se morajo preživljati kake tri mesece. Jeseni pa s strahom pričakujejo, ali jih bo gospodar zopet poklical na delo ali ne. To se ponavlja leto za letom.

Mezde so skoraj enake za vse oddelke, pa naj delajo delavke v treh dvoranah za prebiranje tobaka ali v kleteh, kjer je delo še težje, ker morajo prenašati tovore in parati bale tobaka, ki ga potem čistijo v dvoranah. Edina ugodnost je pol litra mleka na dan in brezplačno kosilo v menzi, katerega vrednost je preračunana na 60 lir in je zato seveda le borno. Vse žene so to zimo tudi hudo trpele zaradi mraza in so se morale med delom pokrivati z vrečami. Zato je tudi mnogo delavk zbolelo na prehladih in drugih boleznih dihalnih organov.

Položaj teh delavk je torej resen, še hujša je v samem podjetju borba za izboljšanje delovnih in mezdnih pogojev, ker stalno visi nad delavkami grožnja odpusta kot Damoklejev meč. Zato je zlasti glede teh delavk popolnoma jasno, kako je nujna skupna borba vseh naprednih delavk in žena za njihovo enakopravnost, kajti če bodo delavke na splošno izboljšale svoje pogoje, bo moralo imeti to ugoden vpliv tudi na razmere v tem podjetju, ki se ne bo moglo izogniti splošnemu napredku.

TRAGIČNA SMRT DELAVCA V PRISTANIŠČU

KOLESJE VAGONA ga je razmesarilo

Kako je prišlo do nesreče še ni pojasnjeno Nesrečnež je delal na račun tvrdke Parisi

Včeraj zjutraj okoli 8. ure je prišlo v pristanišču Duca d'Aosta, in sicer v bližini lope 63, kjer je skladišče tvrdke Parisi, do hude nesreče, pri kateri je izgubil življenje 64-letni Egisto Pelizza iz Ul Montecucco 67. Po železniških tračnicah so takrat premikali nekaj praznih vagonov, da bi jih pripeljali pred skladišča. Ko se je kompozicija vagonov, ki jih je traktor vlekel, ustavila, je skupina pristaniških delavcev zagledala med kolesi nekega vagona moško truplo. Ker je šofer traktorja hotel takrat pognati motor, so ga delavci takoj obvestili o odkritju, potem pa stekli do vagona, da bi nesrečnežu nudili prvo pomoč. Toda ko so prišli blizu, so z grozo opazili, da so kolesa odtrgala glavo in noge od trupla in je bila pač vsaka pomoč zaman.

Na mesto je seveda takoj prišel policijski zdravnik in funkcionarji CID, ki so skušali poizvedeti, kako je prišlo do nesreče. Toda nihče ni videl, kdaj je nesrečni Pelizza, ki je bil v pristanišču zaposlen le nekaj dni, prišel pod kolesa vagonov, ki so mu končala življenje.

Po pepelnici

Naši stari ljudje so se prav tako veselili pepelnice kot pusta. Saj je ta s svojim tradicionalnim pepelom nekako izbrisala vse predpustne grehe in spravila ljudi spet v krščanski mir. Ti moderni časi pa so od vraga. Človek bi si v dobri veri mislil, da po pepelnični sredi hudič ne bo imel več moči nad dobromislečimi ljudmi, posebno pa nad onimi, ki same sebe štejejo za boljše ljudi v dobrodelni družini.

Ta vrag pa je povsod. Dobiš ga na cesti, ko ti šepeta na uho, v kavarni se predrzno poslužuje telefona, in ko odpreš radio, se tudi od tam reži članom, odbornikom, organizatorjem tradicionalnega plesa, ki je letos, tako pravijo hudobni jeziki, izgubil svoj slovanski pridevek zaradi gospoda Vitella, ki bi imel v slovenščini tako milo doneče ime, in gospoda Castrota z nič manj zvenečim priimkom.

Presneti vražič šepeče na uho: «Zlomek bi te, zakaj nisi preštel sedežev okoli tiste rezervirane mize, pa bi vedel, koliko je rimskih povabljencev! In, vranjč, očala bi si nadel, pa bi, če se ne motim, čital „Riservato"...».

In še ti šepeče ta škrat: «Pa še tako lepo je bilo poskrbljeno za varnost, da se je človeku kar milo storilo, ko je bil tako skrbno zastražen. Res se zdi, da postajamo v očeh oblasti cenjena roba». In vendarle, nekaj je manjkalo, prišepetuje dalje popepelnični vražiček: «Za tisto «riservato» mizo, pri kateri so na splošno žalost manjkali rimski gospodje, bi morali sesti vsaj tisti, ki mislijo iti v Rim, seveda zbrani izmed najboljših in najbolj dobromislečih».

Kot grešniki iz doline šentflorjanske pravijo grešniki tradicionalnega plesa: bog nam naše grehe odpusti...

KRITIKE IN POROČILA

Predavanje dr. Bartola

Za svoj drugi predavateljski večer je Krog tržaških Slovenk pridobil dr. Vladimira Bartola, ki je predaval «O dveh nasprotnih smereh v slovenski literaturi». Predavatelj, ki je v začetku poudaril, da ni slavist in da njegovo predavanje ne namerava biti literarno-zgodovinski traktat, je pokazal na tisto dvojnost, ki se kaže ob začetku slovenske literature, na eni strani s Kopitarjem in Vodnikom, na drugi s Copom in Prešernom. Prva smer vodi v domačnost, k narodni pesmi in narodnemu blagu, druga pa v svetovljanstvo. Prva se nadaljuje k Levstiku in v dobo med obema vojnama k pisateljem, ki jih privlačuje domača gruda, druga pa gre preko Moderne k današnjim mladim literatom. (Ker bo Bartolovo predavanje objavljeno, ne nameravamo tukaj podajati obširnejšega poročila).

Predavatelju so poslušalci z zanimanjem sledili, tov. Mara Samsa pa se mu je na koncu zahvalila z željo, da bi še kdaj nastopil kot predavatelj.

Nesrečen padec

Ob 22.45 so z avtom RK pripeljali v splošno bolnico 65-letno Marijo Vremec iz Ul. S. Zaccaria 4, kateri so zdravniki ugotovili več poškodb na obrazu ter verjetni zlom leve noge. Vremčeva je izjavila, da je padla po stopnicah svojega stanovanja ter se pri tem poškodovala. Zdravniki so odredili njen sprejem na II. kirurškem oddelku, kjer bo morala ostati od 15 do 30 dni.

Zaradi opeklin podlegla poškodbam

Včeraj je v splošni bolnici na dermatološkem oddelku podlegla poškodbam 41-letna Raimonda Guštin iz Poreča, ki se je pred dnevi polila z bencinom potem pa zažgala.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Uršič - Ursini pred sodiščem ponavlja oguljeno kominformovsko propagando

V pomanjkanju argumentov v zvezi z obtožnico si avtor fantastične zgodbe pomaga z bahaško brbljavostjo

V prisotnosti enega samega od treh obtožencev (Severino Ersetti je odsoten, medtem ko je Teodoro Sporer pred meseci umrl) in sicer Bruna Cerneta s Salite di Gretta 9, se je včeraj nadaljevala razprava o dogodku iz davnega 1949. leta. Tedaj je namreč Rudi Uršič-Ursini prijavil policiji, da je postal «žrtev» poskusne ugrabitve prav nasproti Černetovega stanovanja. Kasneje je «žrtev» naravnost obtožil Černeta in sicer zato, ker naj bi se dejanje dogodilo ko je on zapuščal hišo, v kateri Černe stanuje s svojo družino. Kljub temu, da je bil že drugi dan razprave, (prva je bila 30. februarja), še ni znano na kakšni podlagi so obtožili Ersettija in Sporerja. Za drugega bi si lahko mislili, da so ga obtožili kot Černeta na podlagi Uršičevih izjav. O Ersettiju pa se do sedaj ni spregovorila niti besedica.

Glavna priča je bil včeraj seveda Uršič. Z bahaškim žargonom se je hotel prikazati za junaka, a ni mogel prikriti tega kar je, politično propadel človek, ki se z vsemi sredstvi skuša ponovno dvigniti. Svoje pripovedovanje o dogodku je izoblikoval po receptu kriminalistične plaže.

Zamislimo si: nekega moža hočejo s silo spraviti v avto. To storijo pod grožnjo samokresov in uporabijo celo okove. Vse to, tako je namreč izjavil, naj bi se dogodilo Uršiču maja meseca 1949. leta skoraj sredi mesta. In mislite, da se jim je posrečilo Uršiča ugrabiti? Kaj še! Strgal je okove z rok, se ubranil in stekel. Se preden pa se je zatekel v neko gostilno, si je Uršič vzel še toliko časa, in to kljub naperjenim samokresom itd., da si je ogledal nele avto in ugotovil, da gre za «Chevrolet», temveč tudi evidenčno tablico in številko, ki jo je, vsaj tako trdi, javil policiji.

Pričevanje je moralo Uršiča, ki se je pred opisom dogodka, dolgo zadržal na preteklem političnem delovanju in stikih s Sporerjem in Černetom, pri čemer pa ni povedal nič takega, kar ne bi že v sto različnih omakah čitali bodisi v klerofašističnem «Giornale di Trieste», fašističnem «Messaggeru Venetu» predvsem pa v kominformistični «Unità», «Delu» itd. (iz česar je mogoče tudi sklepati za čigav račun nastopa Uršič), zelo zadovoljiti, kajti ob zasliševanju po odvetniku je postal osoren, kar je tega prisililo, da je zahteval od sodišča, naj pričo opozori na dostojnost.

Cela zadeva pa se vrti še vedno okoli vprašanja: «Je ali ni bil Uršič tistega večera doma pri Černetu?» Uršič trdi, Černe in njegova sestra, ki je prišla včeraj pričat, pa to odločno zanikata. Če je Uršič prišel iz vrtnih vrat stavbe, v kateri Černe stanuje skupno z osmimi družinami (vsega skupaj približno 36 oseb) trdi obramba, ni to rečeno in še manj pa dokazano, da je bil res pri Černetu. Kaj misli sodni zbor, bomo videli verjetno že pri prihodnji razpravi, ki bo 9. t. m. ob 9. uri.

Z vrelo voda sta se opekla

Na dermatološkem oddelku so včeraj popoldne sprejeli 5-letnega Franca Gasprotiča in 8-letnega Jurija Justa, oba iz Ul. Istria 104, ker sta bila opečena po raznih delih telesa. Zdravniki so jima namreč ugotovili opekline 1., 2. in 3. stopinje, zaradi česar se bosta morala zdraviti od 20 do 30 dni. Justova mati, Katarina Tončič, ki je oba spremila v bolnico, je izjavila, da sta se otroka igrala v kuhinji in pri tem prevrnila lonec z vrelo vodo, ki se je razlila po njima.

Avto ga je podrl

Do prometne nesreče je prišlo včeraj zvečer v Barkovljah na Drevoredu Miramar, ko je 42-letni Armando Buffa iz Ul. Murat 7 podrl s svojim avtom 53-letnega Roberta Enzmanna z Vzpetine na Kontovel 60. Ta je namreč hotel prekoračiti cesto, toda nenadoma se je znašel pred avtom, ki ga je podrl na tla. Z avtom RK so nato ponesrečenca odpeljali v bolnico, kjer so mu zdravniki ugotovili zlom leve noge in nekaj drugih manjših poškodb ter odredili njegov sprejem na ortopedskem oddelku, kjer se bo moral zdraviti 40 do 60 dni.

Požar v Dolini

Včeraj dopoldne okoli 11. ure je nekaj oseb opazilo, da je iz hiše 42-letnega Milana Bevka iz Doline prihajal dim. O tem so obvestili policiste, ki so bili takrat slučajno v bližini in ti so vdrli v hišo. Ko so odprli vrata spalnice, je iz nje udaril val dima, takoj zatem pa so opazili, da gori omara. Najprej so ogenj skušali pogasiti z nekaj čebri vode, toda ker se jim to ni posrečilo, so odprli vrata omare in iz nje zmetali skozi okno razno perilo, ki je gorelo ali bilo ožgano od ognja. Po pol ur dela so ogenj pogasili.

Do požara je prišlo zaradi električne peči, ki se je preveč razgrela ter povzročila, da se je vnel del omare. Bevk trpi okoli 100.000 lir škode, ki ni krita z zavarovalnino.

USPEŠEN ZAKLJUČEK PREISKAVE LETEČEGA ODDELKA POLICIJE

ARETIRANA VLOMILCA v starinarno v Ul. Malcanton

Gre za dva znana in že predkaznovana vlomilca - Izdal ju je ključ, lasje in pričanje očividca, ki ju je videl bežati

Kot smo že poročali, so 21. februarja letos neznani vlomilci vdrli v starinarnico 42-letnega Guelfa Annovija iz Ul. Malcanton 14, odkoder so nato skozi luknjo v zidu, ki so jo napravili z raznim orodjem, prišli v prostore sosedne urarne. Ker je Annovi kljub nedelji prišel v svojo trgovino, je seveda takoj opazil luknjo v zidu in ker se mu je zdelo, da so vlomilci še v urarni, je hotel natihoma oditi, zakleniti vrata ter poklicati policiste. Toda v zadnjem hipu sta vlomilca, ki sta bila res v sosedni urarni, skočila v starinarnico, pahnila presenečenega moža stran ter zbežala skozi vrata na cesto.

Luknja, ki sta jo vlomilca izdolbla v zidu med starinarno in urarno

Ko so policisti nato prišli v urarno, so po raznih znakih, orodju, ki sta ga vlomilca pustila na mestu ter načinu vloma zasumili, da sta v urarno vdrla dva znana, že predkaznovana vlomilca. Na podlagi takojšnje preiskave in po izjavi Annovija, ki si je zapomnil obličje enega izmed vlomilcev, je policija v torek 23. februarja aretirala 30-letnega Giovannija Cermelija iz Ul. Navali 125, v nekem baru v Ul. San Michele, medtem ko so drugega, 54-letnega Leonarda Buttija iz Ul. D'Alviano 25, aretirali v prvih večernih urah v njegovem stanovanju.

Na prvih zaslišanjih sta oba aretiranca odločno zanikala udeležbo pri vlomu, toda policisti so kmalu dobili več dokazov, da sta bila prav onadva vl

EVROPSKI SOCIALISTI IN VPRAŠANJE NEMŠKE OBOROŽITVE

LABURISTI IN FRANCOSKI SOCIALISTI MOČNO RAZDVOJENI GLEDE TEGA VPRAŠANJA

V Bruslju se je konferenca socialistične internacionale končala s pričakovanim rezultatom. Vse to pa ni izgladilo nasprotij, ki vladajo v dveh najmočnejših socialističnih strankah Zahodne Evrope in sicer v francoski socialistični stranki ter v britanski laburistični stranki. Ti dve socialistični stranki Zahodne Evrope preživljata težke dneve. Kakor v prvi, tako je tudi v drugi prišlo do resnih notranjih sporov glede istega problema in sicer ali naj francoski socialisti, odnosno britanski laburisti podprejo napore vlad svojih držav za ustanovitev in izgradnjo zahodnoevropske obrambne skupnosti in za oborožitev Nemčije.

V Parizu smatrajo, da je nedavna razprava parlamentarne skupine laburistične stranke o nemškem oboroževanju in predvsem glasovanje za oboroženo Nemčijo ali proti njej bila eden od največjih porazov za voditelja stranke gospoda Clementa Attleeja in s tem za vso staro gardo laburističnega vodstva. Najboljšo sliko glede tega daje rezultat glasovanja, kjer smo imeli sledeče razmerje. Za Attleejev predlog, s katerim se odobrava politika konservativcev glede oborožitve Nemčije, je glasovalo 113 ljudskih poslancev. Proti temu predlogu pa so glasovali 104 poslanci. Pri tem pa je potrebno omeniti še dejstvo, da so poslanci in laburisti, ki so za oborožitev, uspeli šele tedaj, ko je bil s hudo muko (111 proti 109 glasovom) odbit eden izmed protipredlogov Harolda Wilsona, v katerem se je trdilo, da obstaja še vedno upanje v sporazum o Nemčiji, in da zato ni potrebno vztrajati pri čim hitrejšem oboroževanju Nemčije. Zaradi tega se v teh krogih zatrjuje, da je Attlee odnesel nekako Pirovo zmago in to samo zaradi tega, ker so glasovali tudi nekateri člani gornjega doma, torej lordi-laburisti in zaradi tega, ker je eden najostrejših nasprotnikov nemškega oboroževanja Dalton obležal bolan doma in ni zaradi tega mogel sodelovati v diskusiji. Ker se je pa mnogo narodnih poslancev vzdržalo glasovanja, menijo, da bi ti bili verjetno naklonjeni Wilsonovemu mnenju glede tega vprašanja, niso pa hkrati hoteli odkrito nastopiti proti vodstvu svoje stranke.

Nekaj podobnega se dogaja v socialistični stranki Francije. Tudi v tej stranki zastopa njen generalni sekretar Guy Mollet stališče, da je potrebno vključiti Nemčijo v zahodni obrambni sistem, to se pravi dati Nemčiji možnost, da se oboroži. Toda tudi v tej stranki obstaja močna struja, ki ne soglaša s stališčem njenega generalnega sekretarja. Če do danes še ni prišlo v tej stranki do ostrejših sporov, je to pripisati dejstvu, da vodstvo stranke vztraja na tem, da se pri glasovanju spoštuje načelo strankine discipline in da se zaradi tega ne razsipajo glasovi. Toda v zadnjem času je prišel na površje še nov moment. Struja «antievropejcev» zahteva, da se ob glasovanju, ko bo šlo za odločitev o zahodni obrambni skupnosti, ne zahteva od narodnih poslancev socialistične stranke partijska disciplina, ampak da se jim prepusti svobodna volja, da glasujejo po svojem prepričanju in v smislu pogledov na vprašanje Nemčije in bodočnosti Evrope tako, kot si to zamišlja vsak posameznik. Guy Mollet pa še nadalje vztraja, naj bi se tudi pri tem obdržala strankina disciplina. Na posvetovanju, ki so ga imeli pred kratkim je bilo govora tudi o tem vprašanju in so na koncu izglasovali resolucijo, ki zabranjuje narodnim poslancem socialistične stranke, da bi na posameznih strankinih zborovanjih govorili proti zahodnoevropski obrambni skupnosti. V tej diskusiji pa se nasprotniki skoraj niso vmešavali v razpravljanje pa četudi so že pred diskusijo izpavili, da bodo na vsak način glasovali proti ratifikaciji pariških in bonnskih sporazumov. V političnih krogih v Parizu menijo, da so to storili iz strahu, da se ne bi spustili v spor s tistimi svojimi strankarskimi kolegi, ki so za «evropeizacijo», in to pa zaradi tega, ker hočejo prihraniti svoje sile za odločilen moment, in sicer pri bodočem izrednem kongresu francoske socialistične stranke.

Posebna točka, za katero se oni že vnaprej borijo je to, da se v dnevni red tega izrednega kongresa vnese tudi vprašanje o osebni svobodi pri glasovanju ob razpravi o zahodni obrambni skupnosti. Da bi «antievropejci» bolje podprli to svojo zahtevo, so uporabili tudi besede bivšega šefa svoje stranke Leona Bluma in so zato navedli tudi citat iz njegove knjige «Na ljudskih lestvicah», v kateri je Leon Blum napisal, da se v izredno važnih in odločilnih trenutkih, ko je potrebno, da pride do izraza socialistična zavest, sme dovoliti (kar je celo pohvalno) tudi prekršitev strankarskih vezi oziroma svoboda odločanja.

Izvršni odbor francoske socialistične stranke meni, da bo še pred izrednim kongresom uspelo vodstvu prepričati «antievropejce» o nujnosti, da se pri glasovanju o zahodnoevropski obrambni skupnosti spoštuje strankarska disciplina. V tem smislu organizira vodstvo tudi po posameznih zveznih odborih tako imenovane informativne sestanke. Toda tudi ta ukrep ni doslej pokazal nobenega učinka, kajti «antievropejci», v strahu, da bi jih samo prisotvovanje tem sestankom ne obvezalo na strankarsko disciplino, se teh ustankov sploh ne udeležujejo. Poleg tega «antievropejci» zatrjujejo, da bi bilo potrebno malo globlje pozanimati se za vprašanje, kako reagirajo socialisti na terenu v tovarnah in podjetjih na sklepe, odnosno na načrte vodstva stranke glede pomoči Lanielovi vladi, ko bo v pariškem parlamentu postavljeno z razpravo o vprašanju o zahodnoevropski obrambni skupnosti. Ti opozicionalci skušajo s tem prikazati, da vodstvo stranke, ki se veže za «evropejce», tvega to, da izgubi mnogo vpliva in simpatij in to predvsem v primeru, da bi dejansko prišlo do ratifikacije bonnskih in pariških sporazumov. Dosedanji zelo neznatni upi na zmago «evropejcev» verjetno vplivajo tudi na stališče mnogih socialističnih poslancev. Če pride do tega, da «evropejci», kljub pomoči francoskih socialistov, pretrpijo poraz, bodo uspeh poželi informbirojevci, kar bo prav gotovo škodovalo socialistom kot stranki in političnemu vodstvu. V koliko pa bi načelo svobode pri glasovanju in v razpravi obveljalo, bi se situacija menjala. Kominformovski manever bi se mogel obiti prav z utemeljevanjem glede svobode glasovanja in razprave.

Nizozemska je 29. decembra 1953 prevzela prve štiri izvidniške bombnike za uničevanje podmornic vrste P 2 V-5 «Neptune», ki jih Amerika pošilja članicam severnoatlantske zveze. Slika kaže en primerek takih bombnikov.

SIR PHILIP MANSON BAHR, DOCENT ZA TROPSKE BOLEZNI NA MEDICINSKI FAKULTETI KING'S COLLEGE HOSPITALU V LONDONU

USPEHI V BOJU PROTI MALARIJI

Velike zasluge za poznavanje malarije ima Wagner Jauregg, dunajski profesor, ki je prvi uporabil terapevtično ali umetno malarijo za zdravljenje bolnikov s hrbteničnim sifilisom. Na tem področju doseženi uspehi so mnogo pripomogli k iztrebljenju malarije na mnogih področjih in k zmanjšanju njene razširjenosti na drugih.

Wagnerjevi uspehi so kmalu dobili posnemalce po vsem svetu. Leta 1925 so ustanovili laboratorij za raziskavanje malarije v Južni Angliji v Horton Mental Hospitalu v bližini Epsoma, katerega vodstvo je prevzel S. P. James. James je opazil, da se umetna malarija, ki jo je povzročil z neposrednim cepljenjem v kri, znatno razlikuje od malarije, katere se je bolnik nalezel po naravni poti.

Prva presenetljiva ugotovitev je bila v dejstvu, da so za prenehanje umetno povzročene mrzlice zadostovale neprimerno manjše doze kinina, kot so bile potrebne za pobijanje bolezni, ki jo je povzročil pik komarjev; nadalje so ugotovili, da je inkubacijska doba, to je čas med infekcijo do pojava mrzlice, bila pri umetni malariji le dva ali tri dni, medtem ko je ta doba bila pri naravni okužbi deset ali še več dni.

Nadaljnja odkritja

Leta 1931 je James izrazil mnenje, da se sporozoiti (infekcijska oblika malarijskih parazitov, ki jih prenašajo komarji) zadržijo v koži predno prodrejo v rdeča krvna telesca in razmnožijo kot običajno malarijski paraziti. Do takrat je veljala Schaudinnova domneva (iz leta 1902), da se sporozoiti, ko so prodrli v kri, množijo v rdečih telescih periferne krvi; v tem pa so odkrili nove stvari iz proučevanja nekih ptičjih parazitov, ki so bili podobni malarijskim.

Leta 1935 je odkril Hrumpt «plasmodium gallinaceum», parazita ceylonske kokoši, ki se je lahko prenašal na piščance bodisi s cepljenjem bodisi po komarjih. Leta 1937 sta James in Tate prepričljivo dokazala, da so v tem parazitu komarjevi sporozoiti prodirali v obložne celice krvnega ožilja notranjih organov, kjer so se uvrstili v razvojni ciklus preden so prišli v splošni krvni obtok.

V naslednjih desetih letih so našli malariji podobne parazite v jetrnih celicah netopirjev in to je usmerilo pozornost znanstvenikov na jetra in začeli so domnevati, da bi ta zveza lahko bila podana tudi pri človeški malariji. Leta 1947 je našel Garnham v Keniji male vodene bule v jetrih neke opice in v teh bulah ugotovil razne oblike parazitov (znanih pod imenom plasmodium Kochi) in naslednjega leta Shortt, Malamos in Granham pri raziskavanju «plasmodia cynomolgi» — drugega opičjega parazita, ki je bil v ozki zvezi z malarično mrzlico — našli v jetrih sprimke celic, ki so se pokazali kot središča razvojnega ciklusa.

Leta 1945 je Fairley na malarični kliniki v Cairnsu v Avstraliji s prostovoljnimi pacienti dokazal, da se z okuženimi komarji v eno laket vcepljeni sporozoiti najdejo v drugi lakti po 7 do 30 minutah, nakar pa sledi neinficirano obdobje osmih dni. To je pomenilo, da so morali biti paraziti to dobo mirovanja na kakem kraju zaprti. Leta 1947 je Shortt pregovoril prostovoljca, da si je pustil vcepiti sporozoite, prenesene iz komarjevih pikov in se nato pustil operirati; z operacijo so mu odvzeli majhen del jeter: v človeških jetrih so našli množico parazitov. Tako so dokazali exo-eritrocitičen ciklus malaričnega parazita, ki ni preveč nevaren (p. vivax). Dve leti so dokazali isto stvar za najbolj nevarnega parazita (p. falciparum).

Zdravila proti malariji

Kinin, ki je bil skozi 300 let steber zdravljenja in preprečevanja malarije, je bil v obdobju med obema svetovnima vojnama postavljen na težko preizkušnjo. V nekaterih primerih se je pač izkazala njegova koristnost, zlasti kot preprečevalno sredstvo, ni pa bilo mogoče korenito ozdraviti z njim malaričnega obolenja. Leta 1925 je Roehl izdelal plasmokinin, v laboratoriju je hotel umetno ustvariti kininu podobne snovi. Čeprav je plasmokinin selektivno učinkoval na seksualne oblike parazita, ki se običajno razvijejo v komarju in s tem odprl nove možnosti na področju preprečevanja malarije, je bil le preveč strupen za praktično uporabo.

Leta 1931 je Kikuth izumil atebrin (ali mepakrin), trpko tekočino, ki se je izkazala za zelo učinkovit lek, ker je zlasti učinkovala na nevarnega parazita tiste vrste malarijske mrzlice, ki se pojavlja vsak tretji dan. Atebrin se je izkazal za zelo koristnega pri zdravljenju te vrste malarije in je tako uspešno zatrl parazite, da so ga v drugi svetovni vojni v velikem obsegu uporabljali kot preventivno sredstvo. Zauživanje tablet skozi šest dni po eno na dan je postala zadeva vojaške discipline in s pomočjo tega je malarija med vojaki skoraj popolnoma izginila.

Kljub temu, da je uspeh bil zelo zadovoljiv, so nekatere značilnosti uporabljanja tega leka vzbujale zaskrbljenost; tako je daljše uživanje zdravila povzročalo pigmentacijo kože, v nekaterih primerih tudi neozdravljiv lišaj.

Paludrina (proguanil) ima popolnoma novo kemično sestavo; ta lek so iznašli leta 1945. Ugotovili so, da se bistveno razlikuje od drugih protimalaričnih sredstev, ker učinkuje na razvoj exo-eritrocitičnih oblik jeter. Adams in Maegraith sta ugotovila veliko zdravilno vrednost novega leka za človeka. Leta 1946 so dobivali vojaki in delavci na malajskih plantažah tedenske doze po 100 miligramov, ugotovili pa so, da je taka doza premajhna; doze čez 250 miligramov so se pa izkazale za zelo zadovoljive pri pobijanju bolezni.

Bishop, Birkett in drugi so pa leta 1947 ugotovili vznemirljiv pojav: malarični paraziti so namreč postali polagoma odporni proti paludrini v taki meri, da so ostale celo ogromne doze brez učinka. Odpornost proti paludrini prenaša, ko enkrat nastane, ves ciklus komarja. Trenutno skrbno proučujejo štiri amino-kinolinske droge, med katerimi je najbolj znan klorokin. Klorokin so sicer izdelali že leta 1938 v Nemčiji, vendar je postal splošno znan šele po vojni, ko so ga preskusili v Ameriki.

Klorokin je zelo stanoviten in obvlada malarijo tudi pri zauživanju relativno malih doz dvakrat na teden. Ker povzroča le malo motenj, ga splošno uporabljajo proti bolezni sami, vendar se je izkazal tudi kot odlično profilaktično sredstvo. Preprečevanje malarije s pomočjo takih sredstev se je sedaj že splošno uveljavilo.

Najnovejši napredek v boju proti malariji s sredstvi za uničevanje insektov je dosegel presenetljiv obseg. Prvič so uporabili DDT leta 1947 v Britanski Gvajani in poškropili z njim notranjosti hiš in stavb, v katerih se nahajajo odrasli komarji. Uspeh te metode je odvisen od tega, da se razkuži vse stanovanjske prostore okuženega področja; komarji počivajo namreč po svoji krvni južini na stropih in stenah sob in odlegajo svoja jajčeca.

Obvarovalne metode

Nekateri prenašalci malarije, kot na primer «anofeles darlingi» v Južni in Srednji Ameriki, ostanejo v tem položaju dva ali tri dni, drugi kot «anofeles aquasalis» pa le nekaj ur. V Britanski Gvajani se je pokazalo, da se lahko obe navedeni vrsti zatre s praškom DDT in uspelo je na ta način v tej deželi malarijo skoraj popolnoma zatreti.

Enako velik uspeh so dosegli leta 1949 na Cipru, kjer so odrasle malarične komarje — «anofeles bifurcatus» in «anofeles superpictus» — in njihove ličinke uničili s kombiniranim napadom DDT in BHC (gameksana). Malarija, ki je gospodarila skozi stoletja na tem otoku, je izginila.

Podobne uspehe so na enak način dosegli na Sardiniji. V Venezueli je vodil boj proti malariji, ki je predstavljala najvažnejši zdravstveni problem, Gabaldon z osebjem, ki je bilo posebej izvežbano v uporabi DDT: tako sta v Venezueli izginila oba glavna komarja, «anofeles darlingi» in «anofeles albimanus». V treh pokrajinah (Aragua, Carabobo in Yaracuy) s pet milijoni prebivalcev, kjer je bilo prej 62,5 odstotkov prebivalstva malaričnega, je padla umrljivost zaradi malarije od 173 primerov na 100.000 v letu 1947 na dva primera.

Najnovejša poročila prihajajo z otoka Mavricija, idealnega tropskega otoka, ki ga je malarija spremenila v enega od najbolj nezdravih krajev. Enako kot v Britanski Gvajani so tudi tu stvarno zatrli malarijo. Leta 1948 je bilo prijavljenih na 1.000 oseb 150 primerov malarije, to število je padlo leta 1952 na 0,05; splošna umrljivost od 27,2 na 14.8 in otroška umrljivost od 150 na 80,8. Glavni prenašalec malarije, «anofeles funestus», je popolnoma iztrebljen, drugi, «anofeles gambiae», le redek.

KONCERT MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA PROSVETNEGA DRUŠTVA „IVAN CANKAR"

Sentjakobski pevski zbor ni nastopil v nedeljo prvič na koncertnem odru v Trstu. Po skoraj triletnem molku, ki ga je povzročila cepitev med Slovenci po resoluciji Kominforma, je lani zbor po zaslugi svojega požrtvovalnega pevovodje Vlada Švare ponovno oživel da nadaljuje svoje poslanstvo na prosvetnem toriščU Sentjakobčanov. Kdor je poslušal v prvih letih po osvoboditvi koncerte tega zbora v Radiu, v dvoranah pri Sv. Ivanu, Skedenju, Domu pristaniških delavcev Ul. Conti in drugod je moral biti nedeljskega koncerta v resnici vesel. Tega se je zavedalo tudi občinstvo, ki je navzlic neugodnemu času (pustna nedelja) in brez pretirane reklame polno zasedlo Avditorij.

Na sporedu so bile zborovske skladbe in priredbe narodnih pesmi slovenskih avtorjev: Juvanca, Prelovca, Ipavca, Svetka, Mirka, V. Švare in Marolta. Med temi so bila tudi dela, ki stavljajo zboru dovolj tehničnih zahtev kakor n. pr. Mirkovi «Šumi potok, šumi» in «Jutro» in Ravnikova «Kam si šla». Drugi, poljudnejši del sporeda je obsegal harmonizacije narodnih pesmi, ki so našle pri občinstvu posebno topel odziv, poleg čudovite Maroltove priredbe «Ribniške» zlasti koroška narodna v priredbi Kernjaka «Jaz pa moj glažek». Zborovodja se je izkazal tudi kot dober, originalen harmonizator slovenske narodne «Dobil sem pisemce» in ruske narodne «Vihar na Volgi.»

Naj na tem mestu pripomnimo, da bi se zbor lahko lotil z uspehom tudi zahtevnejših del novejših avtorjev kar bi pripomoglo k boljšemu spoznavanju zborovske literature in vzgoji našega občinstva. Jamstvo, da bi zbor mogel uspeti nam daje strokovno znanje pevovodje, pevci pa bi se morali sistematičneje učiti tehnike zborovskega petja, ki je silno važna in prvi pogoj resničnemu napredku.

Glede na okoliščine v katrih dela, je zbor, ki je sicer maloštevilen (19 pevcev) pokazal dovoljno homogenost in uravnovešenost kateri pa bi še pripomogli močneje zasedeni tenorji: Glasovni material zbora je dober a bi še pridobil na svežini in sonornosti s pritegnitvijo mlajših pevcev. Zato pa so pevci pokazali pri interpretaciji večine pesmi zrelost in se zlasti v II. delu sporeda predali doživljeni muzikalni izvedbi. Intonančna in ritmična gotovost ter smiselno dinamično niansiranje kažejo, da dirigent posveča dovolj pažnje tudi tehnični plati. Večja preciznost in izdelanost v tem pogledu pa bo dosežena šele po daljšem in sistematičnem skupnem delu.

Od posameznih izvedb naj omenimo izvrstno podano, zahtevno Mirkovo «Šumi potok, šumi» ter narodni: «Jaz, pa moj glažek» ter «Ribniška», ki so jo morali pevci ponoviti.

Vlado Švara je pevovodja, ki dobro obvlada tehnično stran katera mu je v oporo, da se more posvetiti muzikalni izvedbi. Njegove kretnje so smiselne in nikakor pretirane in pompozne kakor jih često srečujemo pri nekaterih pevovodjih. Če pomislimo, da se Švara posveča svojemu zboru šele po trda polnem dnevnem delu v mehanični delavnici, mu moramo pri njegovem požrtvovalnem nesebičnem prosvetnem delu zares izreči priznanje.

Solisti (Orel, Gombač, Premru, Lipovec in Grgič) so muzikalno podali svoje solistične vložke. Posebno Lipovčev «Ribničan» je bil izvrsten in ni prav nič zaostajal za «Ribničanom» slovenskega okteta, ki je jeseni gostoval v Trstu.

Na željo občinstva so morali vrli Sentjakobčani dodati še Simonitijevo «Bolen mi leži» in ponoviti Marolovo «Ribniško».

Na koncu sporeda je zbor in pevovodjo toplo pozdravil predsednik SHPZ in jim daroval lovorov venec.

Poleg moškega zbora je pri nedeljskem koncertu nastopil tudi Tržaški kvintet, ki ga vodi prof. Karel Boštjančič. Požrtvovalni pevci so izvedli Foersterjevo «Razbito čašo», Pavčičevo «Polka je ukazana», Adamičevo «Vse rožice rumene», Maroltovo «Dol za vaškim gričem» ter Volaričevo «Nos».

Kvintet, ki ga poleg prof. Karla Boštjančiča sestavljajo še tov. Orel, Lipovec, Cek in Zerjal ni imel lahke naloge saj je tako majhen ansambel silno občutljiv ter pride do pravega izraza šele tedaj če so glasovi pevcev kultivirani, barvno uravnovešeni ter pravilno zliti med seboj. Posamezne pevce odlikujejo lepi, topli glasovi (zlasti lirično barvan tenor K. Boštjančiča), ki pa med seboj niso še dovolj zliti vendar moramo reči, da je kvintet mestoma zvenel dovolj uglašeno ter bi bil gotovo bolj zlit, če bi pevci dalje časa in pogosteje skupno vadili. Toda že samo dejstvo, da se je Boštjančič lotil vežbanja te skupine je pozitiven pojav saj smo ga pri ljudsko prosvetnih nastopih doslej pogrešali zato mu želimo, da bi bilo njegovo delovanje tudi v tej smeri uspešno. Občinstvo je toplo sprejelo kvintet, ki je moral ponoviti Maroltovo «Dol za vaškim gričem». V znak priznanja je prof. Boštjančič prejel lep šopek nageljnov.

—r

UČITELJSTVO DRŽAV BRUSELJSKE POGODBE PROTI ENOTNEMU EVROPSKEMU JEZIKU

Brošura «Civilizacija Zahodne Evrope in šolstvo», ki so jo nedavno izdali v Londonu, poudarja nevarnost, ki bi jo predstavljal enoten evropski jezik, ter željo po pogostejši izmenjavi znanstvenih delavcev in študentov in potrebo po večjem poudarku kulturnih, socialnih in gospodarskih vezi med državami bruseljske pogodbe v šoli. Brošura izraža stališče, katerega so zavzeli učitelji držav bruseljske pogodbe — Francije, Belgije, Nizozemske, Luksemburga in Velike Britanije — na sestankih v Ashridgeu v Veliki Britaniji, leta 1949; Sevresu leta 1950 in Oesterbecku leta 1951.

Najprej so proučili načela splošne civilizacije držav bruseljske pogodbe, nakar so predlagali možnost njihove praktične uporabe v svojem poklicu. Ko so podčrtali nevarnost enotnega evropskega jezika so ugotovili, da bi bilo zatrtje kakega jezika s političnimi ukrepi ne samo nemogoče, ampak tudi nezaželeno. Čeprav sprožijo evropski jeziki še posebne probleme, vendar so prepričani, da je te težave možno premostiti. Pač pa bi se morali učenci učiti vsaj enega tujega jezika; s poukom pa bi lahko pričeli takoj, čim učenec obvlada materinščino.

UNICEF ali Mednarodni sklad Združenih narodov za pomoč potrebnim otrokom, je rešil življenje neštetim otrokom in preprečil širjenje bolezni. Iz letala izkrcavajo zdravila, ki jih je UNICEF poslal državam Vzhodne Evrope, da pomaga bolnim otrokom.

Dušik, ključ za rešitev vprašanja: Prehrana naraščajočega prebivalstva

(Nadaljevanje in konec)

Priestley je s tem ponovil navno vezanje dušika z bliskom, toda takrat se tega še sam ni zavedal. Več kot sto let kasneje so začeli izkoriščati v trgovskem obsegu električni način pridobivanja vezanega dušika v Niagarskih slapovih in na Norveškem, kjer je to omogočila velika količina razpoložljive električne sile, čeprav je ta postopek bil zelo drag.

Drugi postopek je izumil francoski kemik Henri Moissan, v velikem obsegu so ga začeli uporabljati prvič leta 1906 v Italiji. Po tem načinu, ki ga imenujejo cianamidni proces, fiksirajo dušik s tem, da kroži zrak po izredno vročem kalcijevem karbidu, ki se s tem pretvarja v kalcijev cianamid. Ta način je pa malo cenejši kot vezanje dušika z električno iskro in ga zdaj že precej opuščajo.

Leta 1912 je končno genialni nemški kemik Fritz Haber izumil postopek, ki je danes splošno v rabi. Njegova iznajdba, ki je ostala v največji tajnosti, je osvobodila Nemčijo odvisnosti od čilskega solitra in od prevoznih težav, ki so bile s tem v zvezi. Po letu 1918 so zavežniki pridobili Haberjev postopek, ki obstaja v mešanju posebno čiščenega dušičnatega plina iz zraka z vodikom, iz česar nastaja amonijak. To mešanje se vrši pri izredno visoki temperaturi in pod pritiskom več sto atmosfer s pomočjo železovega katalizatorja. Tako pridobljeni amonijak lahko uporabljajo za razne druge dušikove spojine.

Kmalu nato je neka ameriška družba, katere kemiki so se poleg drugih tudi trudili, da bi rešili problem dušikove povezave, ki ga je že prej rešil Haber, zgradila prvo amonijakovo tovarno v Združenih državah v Sirakuzi. Sledila so druga kemična podjetja in leta 1940 so vezali na leto okoli 400.000 ton dušika. Ta kapaciteta se je kasneje povečala na 1,650.000 ton letno, v prihodnjih letih hočejo doseči 2.900.000 ton.

Pa celo ta ogromna kapaciteta bo šele začetek zadoščanja bodočim potrebam po dušiku. Povpraševanje po dušiku v kmetijstvu narašča hitreje kot proizvodnja. V Indiani se je na primer potrošnja dušika v sedmih letih povečala za več kot 700 odstotkov; v nekaterih predelih porabijo kmetovalci 11-krat več dušika kot leta 1946. Če bi vsi kmetovalci porabili sorazmerno toliko dušika kot Yontz Bonnett, lastnik koruznih nasadov v Illinoisu in Roswell Garst, živinorejec in sadilec koruzne križanice v Iowi, bi tri milijone ton dušika na leto ne zadoščalo niti za kritje potreb Illinoisa in Iowe, ne da bi mislili na ostali del Združenih držav ali sploh celega sveta.

Bonnett, ki ima na svoji kmetiji s koruzo posejanih 360 akrov, zreže po spravilu pridelka koruzna stebla na drobno in jih nato podorje z močno primesjo umetnega gnojila. Ta jeseni podorani dušik hrani talne bakterije tako dobro, da se lahko temeljito lotijo stebel in jih predelajo v humus. Spomladi sadi Bonnett koruzo, pri čemer dodaja spet večje količine gnojila. Kasneje, poleti, potrosi poleg stebel spet gnojilo. Med celim letom uporabi Bonnett toliko gnojil, da pride na aker 150 do 200 funtov dušika. To gnojenje mu je omogočilo, da je pridelal toliko koruze in spet nato podoral toliko stebel, da je po nekaj letih neprestanega sejanja koruze sedaj njegova zemlja bolj rodovitna in da ima več humusa kot takrat, ko je začel z novim načinom obdelovanja.

Roswell Garst porablja prav toliko dušika kot Bonnett za pridelovanje koruze, poleg tega pa uporablja dušik v obliki sintetične sečnine za dodatek skoraj vseh proteinov krmi, s katero pita okoli 6.000 glav mlade živine.

Seveda dušik ni edina prvina, ki je potrebna za pridelek. Vendar je prva od treh glavnih stvari — dušika, fosfora in pepelike — in vrste drugih manjših elementov. Vsak od teh elementov lahko povzroči padec pridelka, vendar igra pri tem dušik največjo vlogo. Do nedavnih let so kmetijski strokovnjaki dajali prav iste nasvete kot svoj čas rimskim kmetovalcem Plinij starejši — sadite zelenjavo in pustite nato vezani dušik v zemlji! Šele v zadnjih letih je bilo na razpolago toliko umetnega dušika, da so lahko svetovali kmetovalcem, da ga uporabljajo. Sedanji nasveti agronomov so povzročili vrhunsko povpraševanje po dušiku. Ko so kmetovalci ugotovili, da s funtom dušika pridelajo novih 30 funtov pšenice, jim pač ni bilo treba več prigovarjati, da sledijo nasvetom.

Yontz Bonnett je v zadnjih petih letih v Illinoisu, kjer znaša povprečna produkcija koruze na aker 51 bušljev, pridelal na aker 117 bušljev koruze. Roswell Garst je pridelal 65 bušljev na aker s težkim dušičnatim gnojenjem na popolnoma izčrpani kmetiji, na kateri je skozi leta in leta bil pridelek tako pičel, da se ga ni splačalo žeti; na svoji dobri zemlji pa prideluje stalno 100 bušljev na aker. Lahko bi navedli še 200 drugih primerov rekordne produkcije koruze, ki dokazujejo, da je obilno gnojenje z dušikom ključ bodoče preskrbe s hrano.

Govorili smo o pridelovanju koruze, za kar je potrebna rodovitna zemlja in ki potrebuje dva in pol funta dušika za vsak pridelani bušelj. Pšenica in drobnejše žitarice so drugo vprašanje. Te žitarice rodijo svoje seme na vrhu tankega, zelo krhkega stebla. Ako rastejo v zelo plodoviti zemlji, je nevarnost, da postanejo klasi tako težki, da jih steblo ne more več nositi in zaradi tega poležejo po tleh ter se tako lahko požanje le majhen del pridelka. Ta problem je treba rešiti s križanjem raznih rastlin.

«Nova meja kmetijstva je plodnost», je izjavil dr. Caldwell, znani rastlinski strokovnjak. Caldwell in njegovi sodelavci so pridelali novo, zelo rodovitno vrsto pšenice, ki se lahko sadi v zelo rodovitni zemlji brez nevarnosti polegajnja; zdaj delajo poskuse z novo kratkostebelno vrsto, ki obeta še boljše uspehe. Na kolegijih in kmetijskih poskusnih postajah v državah Washington, Montana, Nebraska in Kansas pridelujejo rastlinski strokovnjaki nove vrste pšenice, ovsa, ječmena in rži, ki bodo ustrezala posebnim razmeram raznih področij, na katerih uspevajo žitarice. Z gnojenjem z visoko dušičnatimi gnojili so nekatere nove vrste pšenice dale na aker 50 in 60 bušljev pridelka med tem ko je ameriški povprečni pridelek na aker 13 bušljev.

Eden od najpomembnejših uspehov na področju krmljenja živali od časa prvih udomačenih živali dalje je odkritje, da lahko krmimo živali s sintetično dušičnato spojino, s sečnino, ki nadomešča proteine pri pitanju prežvekovalcev. Protein, ki je nujno potreben za hrano vsake živali, vsebuje 16 odstotkov dušika. Tu zdaj dobesedno črpamo hrano iz zraka s tem, da jo vežemo z najcenejšim rastlinskim produktom, ki ga je povsod v izobilju, s celulozo, kar nato spreminjamo v mleko, meso in volno. Ko bo to odkritje polno izkoriščeno v prehrani krav mlekaric, pitanih volov in ovac, bo s tem na razpolago na tisoče ton sojine moke, pogač iz bombaževega semena, lečine moke in drugih proteinov, s katerimi bomo lahko krmili perutnino in druge živali. Nova prehranjevalna tehnika temelji na odkritju, da lahko bakterija, ki živi v prvem želodcu živine, ovac, koz, srnjadi, velblodov in drugih članov družine prežvekovalcev, pridobiva dušik iz sečnine in ga sintetizira v proteine, ki jih živali nato prebavljajo.

Razne surovine — dušik, sladkor, škrob, celuloza — pridejo v prvi želodec živali, kjer jih bakterija spremeni v koristne proteine in ogljikove hidrate, ki jih žival potrebuje. Verjetno bakterija lahko tudi sintetizira razne potrebne vitamine.

Roswell Garst je bil eden od prvih kmetovalcev, ki je začel krmiti živino s sečnino v velikem obsegu. «Na sečnino sem začel misliti», izjavlja Garst, «ko sem razmišljal o splošnem problemu proteina in celuloze. Začel sem se čuditi, zakaj je trava tako odlično krmilo spomladi, ko je mlada in zelena, in tako slaba krma jeseni, ko je suha. Začel sem čitati in tako sem zvedel, da je edina razlika med mlado in staro travo ta, da ima spomladanska trava okoli 16 odstotkov proteinov, jesenska suha trava je pa večinoma čista celuloza. Tako sem prišel do zaključka, da je celuloza v zvezi s proteini — in samo v zvezi s proteini — tista snov, ki ustvarja odlično krmo za prežvekovalce. In kaj je celuloza? Zakaj so ravno koruzni storži, koruzna stebla, slama, odpadki predelovanja sladkorne pese in vse druge rastlinske snovi, ki jih lahko pridobivamo v neomejenih količinah in ki smo jih do zdaj metali med odpadke, postali naenkrat tako koristni?

Vse to je dalo mnogo misliti možu, katerega kmetovanje s koruzno križanico je vsako leto dajalo cele gore koruznih storžev, ki so jih v starih časih zažigali ali v najboljšem primeru porabljali za živinsko steljo. Takrat je Garst zvedel za cenen vir proteinov, za sečnino, ki so jo ravno v tem času začeli uporabljati pri poskusih živinske prehrane znanstveniki na področju prehrane živine Paul Gerlaugh, Wise Burroughs, Beeson, Gus Boshed in drugi. Garst je sklenil, da tudi sam napravi nekaj poskusov. Zaprl je v ograjen prostor nekaj glav živine in jo krmil z zmletimi koruznimi storži, melaso in proteinskim dodatkom, ki je obstajal do približno ene tretjine iz sečnine in v ostalem iz visokovrednih rastlinskih proteinov. V drugi pregraji je krmil živino z moko iz storžev, melaso in proteinskim dodatkom iz polovice sečnine. Obe skupini sta dobro uspevali. Garst si je mislil, da bi večji dodatek sečnine živini lahko škodoval.

Naslednjo zimo je Garst odbral 1.800 glav mlade živine in jo krmil z zmletimi koruznimi storži, melaso in proteinskim dodatkom iz polovice sečnine. «Dodal sem melaso, ker sem si mislil, da bo živina raje jedla storže z melaso kot storže same, prav tako kot imam jaz raje sirup na kruhu, kot kruh sam», je Gast izjavil. Ta občutek za to, kaj se bo mladi živini zdelo okusnejše, je bil zlasti posrečen. Wise Burroughs je v Iowi kasneje napravil razne poskuse s prvim umetnim želodcem, ki so pokazali, da se bakterije brez dodatka melase, ki pomeni svež vir energije, niso s prevelikim navdušenjem lotile suhih storžev in sečnine.

Garst je po tistem času povečal število živine, katero redi, in odstotek sečnine, ki jo dodaja naravnim proteinom. Misli, da bo lahko krmil živino v razmerju, v katerem bo sečnina nadomestila vse naravne proteine razen tistih, ki so v koruznih storžih ali drugih celuloznih surovinah. Številni znanstveniki se strinjajo z Garstom in prav tako kot on tudi poudarjajo, da so potrebni še nadaljnji poskusi na tem področju.

S krmljenjem s celulozo in sečnino bi pri 94 milijonih glav mlečne in mesne živine ter približno 30 milijonov ovac v Združenih državah prihranili prav toliko, kot če bi odkrili več milijonov akrov nove orne zemlje. S tako povečano produkcijo, ki se lahko doseže z dušičnatimi gnojili, bi se prebivalstvo Združenih držav lahko še nadalje množilo in prav tako dobro jedlo kot do zdaj. Vendar je treba polno izkoristiti dušik in druga produkcijska poživila.

Vsi ti opisani poskusi lahko dovedejo tudi do povečanja in izboljšanja živilskih dobav na raznih področjih sveta. Ker je pa za razširjenje nove tehnike potrebno nekaj časa, je nekoliko težavno takoj poskrbeti za zadostne dobave dušika.

TRST, petek 5. marca 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi padavinami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 10.3 stopinje; najnižja pa 6.4 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 21.00: Slušna igra - Bor - Klasinc: «Vesna». — **Trst II.:** 14.00: Janaček: Stari češki plesi. — **Trst I.:** 18.20: Odlomki iz Verdijeve opere «Ples v maskah». — **Slovenija:** 15.30: Poje zbor III. gimnazije iz Kranja.

NOVICE IZ VSEGA SVETA

V SOBOTO NADALJEVANJE PROCESA PROTI NOVINARJU MUTI

Danes zaslišani priči Caglio in Cesarini Obramba bo pregledala arhivirane fascikle

Caglio: „Prepričala sem se, da Montagna ni bil nepoučen o smrti Montesijeve ... Montagna me je prisilil, preseliti se v Milan" - Predsednikov „nič novega" in onemogočanje obrambi, da bi se seznanila z vsebino zadnje preiskave

RIM, 4. — Po 35 dnevih presledka se je danes dopoldne pričela razprava proti novinarju Silvanu Muti, ki je bil obtožen širjenja napačnih tendencioznih vesti, da je vznemirjal javno mnenje s svojim pisanjem o tragični smrti Vilme Montesi, katere truplo so 10. aprila 1953 našli na plaži v Tor Vaianica.

Točno ob 9. uri je zasedel svoja mesta sodni zbor. Kmalu za njim je prišel v dvorano zagovornik odvetnik Sotgiu, ki je dejal, da je potreboval sedem minut, preden je lahko prišel skozi policijski kordon in številno publiko v dvorano. Kmalu za njim je vstopil tudi obtoženi Muto.

Odvetnik Sotgiu: «Ali se je zgodilo kaj novega med mojo odsotnostjo?»

Predsednik: «Niti ene besedice nismo zapisali v zapisnik. Pričnimo z izpraševanjem priče Anne Marie Caglio, o kateri je novinar Muto dejal, da bi vedela povedati marsikatero okoliščino v zvezi s smrtjo Montesijeve.»

Anna Maria Caglio je stopila pred sodnike v navadnem plašču in črni obleki s torbico iz krokodilove kože čez roke.

Predsednik: «Od kdaj poznate novinarja Muto?»

Caglio: «Od 27. oktobra 1953. En dan prej sem mu telefonirala, da bi se z njim sestala in zahtevala informacije o članku, objavljenem v njegovem listu «Attualità». Želela sem vedeti, če vse, kar je bilo objavljeno, odgovarja resnici. Sestala sva se v baru «Mille luci». Muto je potrdil, da so okolnosti, objavljene v njegovem listu stvarne.»

Predsednik: «Ali vas je Muto vprašal za vzroke vašega zanimanja za smrt Montesijeve?»

Caglio: «Gotovo, in jaz sem mu odgovorila, da sem zelo sumila Uga Montagnana, s katerim sem bila od 22. avgusta 1952. leta dalje v tesnih stikih. Želela sem vedeti, če je bil moj ljubimec prisoten pri smrti Montesijeve. Muto mi s tem v zvezi ni dal točnega odgovora.»

Predsednik: «Ali ste izročili Muti kakšne fotografije?»

Caglia: «Da, fotografijo Montagne, oblečenega v obleko iz blaga «galski princ», ter še dve drugi fotografiji, na katerih je bil tudi Pietro Piccioni.

Predsednik: «Zakaj ste Muti izročili te fotografije?»

Caglio: «Sumila sem vse osebe, da so v zvezi z umorom. Ta sum sem imela od maja 1953. leta dalje. Potem me je Montagna prisilil, da sem se preselila v Milan».

Predsednik: «Na kaj oslanjate ta svoja mnenja?»

Caglio: «Prepričala sem se, da Montagna ni bil nepoučen o smrti Montesijeve».

Nato je priča nadaljevala s pripovedovanjem podrobnosti o vožnji z avtomobilom po rimskih ulicah ter zatem protestirala proti vprašanju predsednika sodišča, ki se je nanašalo na neko okolnost, ki je bila označena v fasciklu s predhodnimi poizvedbami državnega pravdništva, katere so, kakor je znano, arhivirali.

Zagovornjik Bucciante: «Ko smo vstopili v dvorano, smo vprašali, zapisnikarja, če so morda kaki fascikli priloženi sodnim aktom in on je dal negativen odgovor. Ponovno zahtevamo od sodišča, ko smo slišali predsednika spraševati pričo stvari, ki so nam neznane, da nam omogoči, da jih pregledamo».

Predsednik je odgovoril, da so bili procesu priloženi zapiski o preiskavi, ki jo je izvedlo državno pravdništvo. «Če bi me prej vprašali, vam bi to povedal».

Odvetnik Sotgiu: «Vi ste nam odgovorili: nič novega! Ker smo izvedeli za najnovejše, zahtevamo čas, da pregledamo dokumente. Medtem naj se prekine izpraševanje priče».

Državni pravdnik je tedaj dejal, da so bile priloge arhivirane 2. marca in da je imela obramba dovolj časa, da jih prečita. Odvetnik Sotgiu je tedaj pripomnil, da od njega pooblaščena oseba aktov ni mogla pregledati.

Predsednik: «Verjetno je to bil kakšen novinar. Fascikel je na razpolago samo za odvetnike».

Razvil se je precej oster razgovor, po katerem se je sodni zbor umaknil na posvetovanje, ki je trajalo 55 minut. Sklenili so preložiti proces na popoldne ob 16.

Zagovornik Sotgiu je na popoldanski razpravi dejal, da ima ob 17. uri sejo pokrajinskega odbora, katerega predsednik je, in da ne bo imel časa. Zahteval je odložitev izpraševanja Anne Marie Caglio, ker v kratkem času niso mogli pregledati obširnega teksta o dodatnih preiskavah.

Zato so pričeli zasliševati novinarja Marca Cesarinija, ki je julija 1953. leta objavil članek o smrti Montesijeve.

Predsednik: «Kdaj ste se pričeli zanimati za primer Montesi?»

Cesarini: «Takoj po zaključku prve policijske preiskave. Domneva, da je dekle po nesreči umrlo, me ni prepričevala. Nisem sam tako mislil, kajti drugi časopisi iz Rima in s severa so zahtevali pravico za mlado ženo. Govoril sem z nekaterimi tovariši v tiskovnem uradu Montecitoria. V teh krogih se je širil glas, da je bila Montesijeva verjetno mrtva, ne zaradi nesreče, ampak po nekem incidentu, ki se je pripetil po «uživalnem dogodku», kateremu so prisostvovale tudi nekatere osebnosti. Med temi je po govoricah bil poleg Montesijeve tudi Pietro Piccioni».

Prišlo je do razgovora med pričo in predsednikom sodišča o Piccionijevi tožbi proti Cesariniju, ki se je zaključila z umaknitvijo tožbe, ker je Cesarini napisal trafilet, v katerem je zanikal svoje prejšnje trditve o umoru Montesijeve.

Po izpovedih novinarja je predsednik preložil razpravo na 6. marec ob 9., da bo obramba lahko bolje proučila izsledke, ki so jih sodne oblasti ugotovile naknadno v zvezi s smrtjo Montesijeve.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

NEKAJ KOMUNALNIH VPRAŠANJ

Ureditev Placute in Ul. Brigata Pavia

Na Placuti polagajo cevi za vodovod in urejujejo kanalizacijo - Deset milijonov za ureditev Ul. Brigata Pavia - Polovico tega stroška bo plačala občina

Po skoraj 20 letih neprestanih prošenj, ki so jih prebivalci Placute pošiljali na goriško občino za popravilo njihovega trga in obnovo kanalizacije, je ta končno začela z deli v začetku tega leta. Skopali so jarke, postavili nove vodovodne cevi in kanalizacijo za odvajanje greznice. Potrebna bi bila tudi popolna obnova plinskih cevi, toda kakor se zdi, nameravajo občinska podjetja popraviti le tiste cevi, ki so v slabem stanju. Tudi cesta, ki vodi iz mesta čez Placuto proti Ul. Seminario je v zelo slabem stanju, slišijo se obljube o asfaltiranju te ceste.

Tudi predel ceste Brigata Pavia, ki pelje od splošne bolnice do novega naselja je že štiri mesece v popravilu. Na tej cesti dela skupina delavcev iz delovnega centra; njih delo je bilo zaradi mraza prekinjeno, vendar pa so doslej dokončali delo pri napeljavi novih naprav za vodo in greznico, razširili pa so tudi cesto od 6 m na 9 m s tem, da so zid bolnišnice premaknili za nekaj metrov. S popravilom ceste je bil nekoliko zravnan oster ovinek, ki je povzročal precej skrbi. Seveda je potrebno za ureditev ceste še precej dela, ker manjkajo še pločniki in marsikaj drugega. Ta popravila bodo znašala 10 milijonov, od katerih bo občina dala polovico.

S popravili na Placuti in v Ul. Brigata Pavia je bilo napravljeno delo, ki je čakalo že leta. Toda precej je še cest in starih kanalizacij, ki so potrebne obnove in popravil, predvsem v predmestju.

Proslava 8. marca

Za proslavo 8. marca, praznika demokratičnih žena, bo v nedeljo 7. marca ob 16. uri v prostorih Ljudske čitalnice v Ul. Ascoli 1/I. kulturna prireditev. Na programu bo govor o pomenu praznika, recitacije in petje.

Vabimo žene, dekleta in mladino, da se prireditve udeležijo polnoštevilno.

ZADNJA SKUPINA NAJEMNIKOV PRED GORIŠKIM SODIŠČEM

Najemniki ne morejo živeti brez orne zemlje v ravnini

Tožba proti najemnikom je bila vložena po 11. novembru, ko se obnavljajo kmečke pogodbe - Razprava odgodena do 1. aprila - Veleposestnik se hoče znebiti spolovinarja, ki mu je toliko let služil

Včeraj je bila na posebni sekciji goriškega sodišča, ki obravnava odnose med neposrednimi obdelovalci zemlje in lastniki zemlje, razprava proti zadnji skupini slovenskih najemnikov zemlje, ki jih toži ustanova Tre Venezie.

Največja skupina slovenskih najemnikov zemlje iz Pevme, St. Mavra in Oslavja je po krivični obsodbi goriškega sodišča sklenila vložiti priziv na beneško sodišče, ker se zaveda, da pravica stoji na strani malih kmečkih posestnikov, ki brez najemniške zemlje v ravnini ne bi mogli živeti. To je končno, kakor se zdi, uvidel goriški župan, ki je delegaciji slovenskih najemnikov obljubil vso pomoč v tej zadevi. Kakor je znano, obsodba še ni bila uradno objavljena. V tem času pa odbor slovenskih najemnikov pripravlja priziv na višje sodišče v Benetkah. Nekateri slovenski najemniki, ki doslej še niso podpisali tozadevnega dokumenta, se morajo zavedati, da bo njihova malomarnost lahko povzročila zanje neljube posledice; priziv namreč za njih ne bo imel nobene veljavnosti in bodo morali zemljo zapustiti v roku, ki ga bo določilo goriško sodišče.

Skupino preostalih 6 obtožencev je branil včeraj dopoldne na goriškem sodišču odv. Targioni, ki je nasprotoval neupravičenim zahtevam branilca ustanove Tre Venezie odv. Luzzattija. Ta je namreč kar včeraj hotel izsiliti od sodišča obsodbo za zadnjo skupino najemnikov zemlje in takojšen izgon z zemlje. Toda ugotovili so, da je bila tožba proti kmetom vložena po 11. novembru, ko se obnavljajo kmečke pogodbe in kakršna koli odločitev sodišča bi ne mogla izgnati najemnikov z zemlje do 11. novembra 1954. Sodišče je zatorej imelo za potrebno, da zadevo odgodi do 1. aprila. Takrat bo razsodilo, če so ugovori ustanove upravičeni ali ne, in najbrž bo šele maja ali kasneje sodišče dokončno odločilo tudi glede zadnje skupine slovenskih najemnikov zemlje. V tem času pa bo najbrž rešen priziv proti prvi razsodbi goriškega sodišča, ki bo nedvomno vplival na njegovo nadaljnje ukrepanje.

* * *

Na isti sekciji goriškega sodišča je bila včeraj dopoldne razprava proti spolovinarju Giovanniju Barbani iz Starancana, od katerega zahteva lastnik zemlje De Dottori, ki je eden največjih veleposestnikov v naši pokrajini, da zapusti zemljo, ker se je omenjeni spolovinar okoristil z blagom, ki mu ni pripadalo.

Odv. Luzzatto, ki je zastopal veleposestnika, je v svojih izjavah trdil, da je Barbana prodal proti volji gospodarja 7 stotov sena, zatem sekal prepovedane količe in najemal za košnjo trave tujega človeka iz sosedne vasi.

Branilec spolovinarja pa je sodišču objasnil že skoraj 30-letno delo družine Barbani, ki se je doslej vedno trudila za napredek velikega kmečkega posestva. Povedal je primer, ko je pokojni Giovanni Battista Barbani spravil v nevarnost svoje življenje, da bi rešil gospodarjevo, kar dokazuje, da družina teh spolovinarjev ni nikdar gojila nikakršne mržnje do De Dottorija. Odvetnik je priznal, da je Barbani prodal seno brez vednosti gospodarja, toda to je storil javno, da je vedela vsa vas in prodajo zabeležil v gospodarsko knjižico. Ostali dve kaznivi dejanji, ki mu jih posestnik pripisuje, pa sploh ne moreta biti obravnavani kot taki. To je družina Barbani delala vsa dolga leta in nikdar se nihče ni nad tem spotikal.

Vse kaže, da se hoče De Dottori znebiti stare družine Barbani, vendar pa vzrok ni povsem znan. Vsekakor so izgovori, ki jih je navedla obramba, nezadostni za izgon z zemlje družine, ki je toliko truda vložila v zemljo enega največjih veleposestnikov goriške pokrajine.

Sodišče je po zaslišanju obeh zagovornikov sklenilo, da svojo razsodbo izreče na drugem zasedanju, ki bo verjetno še ta mesec.

Seja odbora pokrajinske uprave

Pod predsedstvom odv. Culota se je pred dnevi sestal pokrajinski upravni odbor. Na seji so razpravljali o točkah dnevnega reda, ki je določen za prihodnjo sejo pokrajinskega sveta, ki bo v soboto ob 15. uri v dvorani Trgovske zbornice. Včeraj zvečer ob 17. uri so se v pokrajinski palači sestali pokrajinski svetovalci na seji informativnega značaja.

Izdatki Državnega zavoda za socialno skrbstvo

V preteklem letu 1953 je Državni zavod za socialno skrbstvo dal v goriški pokrajini vsoto 2 milijardi in 300 milijonov lir za socialne oskrbe. Za starostne pokojnine invalidnine in zavarovalnine je dal 664.683.974 lir; za zavarovalnine proti jetiki: (stroški za zavetišča, 159.848 dni) 220.430.070 lir; stroški za ekonomska posojila so znašali 98 milijonov 298.848 lir; za odškodnine in posebne brezposelne podpore 147.103.434.80; za družinske doklade 1.216.098.126 lir.

Jugoslovanske oblasti vrnile nevarnega kriminalca

Ušel je iz zapora v kraju Puglie, kjer bi moral prestati 9 let

40-letni Francesco Ricco pok. Vica iz Fasano (Brindisi) je prve dni v februarju zbežal iz zapora v Mammoni (Puglie), kjer bi moral sedeti 9 let zaradi prikrivanja in ropa. Ko je zbežal iz zapora, si je preskrbel osebno izkaznico nekega 40-letnega Martina Ancona, kateri je predložil svojo sliko. Tako je prispel najprej v Gorico in od tu se mu je posrečilo priti v Trst, odkoder je pri Repentabru odšel čez mejo v Jugoslavijo.

V torek pa so ga jugoslovanske oblasti vrnile obmejni policiji, ki je našla pri njem dokument, s katerim je prikrival svojo istovetnost. Mornarjem je dejal, da je Ricco nepravno izkaznico ukradel, ali da je prisilil Ancona, da mu jo je dal.

Obmejna policija je Ricca prijavila oblastem zaradi skrivnega prehoda meje in tudi zato, ker mora prestati kazen.

Tujina ga je umorila

Včeraj popoldne so čestitali Vrhovci spremili k počitku sovaščana mladega Marcella Grila. Pokojnik je pred leti odšel v Ameriko, da si poišče delo in boljši zaslužek. Toda kmalu se je vrnil v rodni kraj bolan in utrujen. Zbolel je moral ga hudo na pljučih in moral v goriško bolnišnico pri Rdeči hiši, kjer je v sredo za vedno zatisnil oči. Pokojni Marcello je bil velik ljubitelj slovenske pesmi in bil je dolgoleten član domačega pevskega zbora. Vrhovski fantje so se včeraj popoldne prišli poslovit od dragega tovariša in mu pri odprtem grobu pod vodstvom prof. Komela zapeli žalostinki «Vigred» in «Doberdob».

DEZURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rossetti 18 - tel. 21-24.

KINO

CORSO. 16.30: «Devica pod streho», W. Holden in M. Mac Namara.
VERDI. 17: «Rimske počitnice», G. Peck.
CENTRALE. 17: «Doba brezni», M. Vladi in A. Fabrizi.
VITTORIA. 17: «Človeško srca».
MODERNO. 17: «Afriški kralj», T. Moore in B. Johnson.

Kino na Opčinah

predvaja danes 5. t. m. dramatični film:

«Mama se ne vrne več»

Igrajo James Graig in Frances Giffard.

ŠPORTNI DNEVNIK

ŽE ZNANA IMENA VEČINE INOZEMSKIH SKAKALCEV ZA PLANICO

Slattvik, Thynes, Oestman, Hyvaerinen poleg Daescherja, Anwanderja in drugih

Jugoslov. tekmovalci bodo določeni po tekmi na 80-metrski skakalnici prihodnjo nedeljo

Razen načelnih prijav je «Organizacijski komite Planica» prejel že tudi imenske prijave tekmovalcev večine držav, ki bodo sodelovale na planiški jubilejni prireditvi.

Švedi so prijavili svoje najboljše skakalce: Brora Oestmana, ki je bil letos na skakalnih tekmah na svetovnem prvenstvu v Falunu tretji, Erlinga Erlandsona, Karla Holmstroema in Ovena Petterssona.

Finci, ki jih bo vodil Eino Kuisma in bo z njimi sodnik za skoke Sauli Leino, bodo nastopili s tem moštvom: Antti Hyvaerinen, ki je finski državni prvak za 1954 in je bil v Falunu deveti, Aaro Lokka, Hemmo Silvennoinen in Ossi Laaksonen.

Tudi Norvežani, so že sporočili, da bodo v Jugoslavijo odpotovali znani skakači Simon Slattvik, ki je bil na olimpiadi prvak v klasični kombinaciji, medtem ko je na svetovnem prvenstvu v Falunu zasedel v tej disciplini peto mesto v skokih za kombinacije pa tretje, nato Per Thynes, znani norveški reprezentant, in mladi norveški skakalec Jack Alfredsen.

Nemci so najavili, da jih bodo zastopali skakalci Bokart, Kleisl, Beier, Anwander (prvak Planice 1953) in Johl. To so znana imena med nemškimi skakalci.

Tudi od Švicarjev, za katere do nedavnega še niti ni prišel dokončni pozitivni odgovor, ali se bodo prireditve udeležili ali ne, je sedaj že prišla imenska prijava tekmovalcev. V švicarski ekipi so Andreas Daescher, stari znanec Planice, Walter Blaesi in Gottfried Buechler.

In kateri skakalci bodo zastopali Jugoslavijo? Imen jugoslovanskih skakalcev še ni, ker bo odločitev o tem padla po tekmi na 80-metrski skakalnici to nedeljo.

V dneh 12., 13. in 14. marca bo spored isti. Okrog desete ure (začetek je odvisen od vremena) bo zadonela slavnostna «Planiška fanfara», nato pa se bodo po doskočišču spustili alpski smučarji z zastavami sodelujočih držav v rokah. Za tem se bodo pričeli smuški poleti. Po vrstnem redu, ki ga bo določil žreb, bo skakalo okrog 40 skakalcev, predstavnikov osmih držav. Vsak tekmovalec bo lahko skočil največ štirikrat dnevno. Zvoki fanfare bodo spet naznanili konec prireditve. Poleti v petek bodo poskusni, v soboto in nedeljo pa se bodo poleti ocenjevali.

Med gledalci bodo v nedeljo tudi Tržačani, ki so se prijavili za skupinski izlet pri Adria-expresu. Ni pa izključeno, da ne bi kdo želel priti v Planico že tudi prejšnja dva dneva. Za ta primer ne škodi, če obvestimo, da sta dva domova, in sicer Dom v Planici in Dom Fr. Rozmana v Martuljku, popolnoma zasedena po tekmovalcih, sodnikih, tehničnih delavcih, zdravnikih, gostih in novinarjih. Občinstvo so na razpolago vsa ostala gostinska podjetja v Gornjesavski dolini.

Za povabljene goste bo pripravljena ob izteku tribuna; za novinarje in fotoreporterje bo tribuna ob doskočišču. Sodniški stolp bo rezerviran za tehnično vodstvo, sodnike in radijske prenose.

Same snežne razmere ne morejo ogrožati prireditve, kajti za primer izredne odjuge že kopičijo ob skakalnici rezerve snega.

Še nekaj za filateliste: pošta v Planici bo imela tiste dni poseben žig.

Rudi Finžgar

PLANICA ga je naredila slavnega. Že pred vojno je dosegel 95 m kot prvi Slovenec, ki je poletel do take dolžine. Po vojni pa je dosegel 114 m v Planici in 117 m v Oberstdorfu.

Spartak-Lokomotiva 2:1

Zagrebška Lokomotiva in Spartak sta v Subotici odigrala odloženo tekmo I. zvezne lige. Igrišče je bilo suho. Komaj se je igra začela, že je Ognjanov v 3. min. z izvrstnim strelom dosegel prvi gol za Spartak. Rezultat pa se ni povišal, ker je bila. Lokomotiva ves prvi polčas nadmočna.

V drugm polčasu je prevzel pobudo Spartak.

Bandit Russo zastrupljen

PALERMO, 4. — V popoldanskih urah se je v tukajšnjih zaporih zastrupil bandit Angelo Russo iz Giulianove tolpe, kateremu so na procesu v Viterbu naložili 20 let zapora.

Zastrupilo se je še sedem drugih kaznjencev, ki so skupaj z Russom večerjali. Med temi so tudi trije iz Giulianove tolpe.

V zvezi z dogodkom je ravnatelj zaporov dr. Restivo dejal, da so zaporniki, kakor po navadi večerjali. Jedli so hrano, ki jim jo domači pošiljajo od zuna). Naenkrat je Russo začutil v želodcu hude bolečine. Popolnoma je prebledel. Umrl je v 10 minutah. Ostali zastrupljenci so pričeli bljuvati. Odpeljali so jih v jetniško ambulanto, od koder so se kmalu vrnili izven nevarnosti.

Predvidevajo, da je Russo lahko umrl tudi zaradi angine pectoris. Uvedli so sodno preiskavo.

SZ IZGUBILA VODSTVO NA LESTVICI

Kanada - Finska 20:1

Rusi včeraj niso igrali in je vprašanje prvaka še odprto

Dosedanji rezultati svetovnega prvenstva v hokeju:

1. dan: ČSR - Švica 7:1; SZ - Finska 7:1; Švedska - Norveška 10:1.
2. dan: ČSR - Nemčija 9:4; SZ - Norveška 7:0; Kanada - Švica 8:1.
3. dan: Švedska - Finska 5:3; Kanada - Norveška 8:0; Nemčija - Švica 3:3.
4. dan: ČSR - Finska 12:1; SZ - Nemčija 6:2; Kanada - Švedska 8:0.
5. dan: Finska - Norveška 2:0; SZ - ČSR 5:2; Švedska - Švica 6:3.
6. dan: ČSR - Norveška 7:1; Kanada - Nemčija 8:1; SZ - Švica 4:2.
7. dan: Kanada-Finska 20:1, Norveška-Švica 3:2, Švedska-Nemčija 4:0.

STOCKHOLM, 4. — Do danes je na lestvici vodila Sovjetska zveza pred Kanado, ker je odigrala eno tekmo več. Danes pa je SZ počivala, medtem ko je Kanada igrala svojo peto tekmo. Z zmago nad Finsko je dosegla 10 točk, kot jih ima SZ, toda rezultat 20:1 (7:0, 8:1, 5:0) jo je postavil zaradi količnika v razmerju golov, (ki je bilo že prej za Kanadce ugodnejše), odločno na prvo mesto.

V drugi tekmi so Norvežani premagali Švicarje s 3:2 (1:0, 0:1, 2:1). To je prva zmaga Norvežanov, ki so si jo zaslužili že zaradi vneme njihovega napada.

Končno so še Svedi odpravili Nemce s 4:0 (1:0, 3:0, 0:0).

Tekmam prvih šestih dni je prisostvovalo čez 64.000 gledalcev. Na čelu strelcev je Čeh Vlastimir Bubnik, za njim pa njegov rojak Danda, Rus Bobrov in Kanadec Galand. (S 7 goli, ki jih je dosegel na današnji tekmi proti Fincem, pa je Galand prevzel vodstvo).

LESTVICA:

Kanada	5	5	0	0	52:3	10
SZ	5	5	0	0	29:7	10
ČSR	5	4	0	1	37:12	8
Švedska	5	4	0	1	25:15	8
Finska	5	1	0	4	8:44	2
Norveška	6	1	0	5	5:36	2
Nemčija	5	0	1	4	10:30	1
Švica	6	0	1	5	12:31	1

VELESLALOM ZA ŽENSKE NA SVETOVNEM PRVENSTVU

PRVA FRANCOZINJA SCHMITT

Včerajšnja zmagovalka vodi tudi v skupni oceni - Tudi med ženskami so se doslej Avstrijke razmeroma slabo izkazale

AARE, 4. — Svetovno prvenstvo v ženskem veleslalomu si je osvojila Francozinja Lucienne Schmitt. Po zmagi je izjavila, da je hotela zmagati za vsako ceno in zato ni prav nič zavirala na progi. Takoj je hitela na pošto, da je telegrafirala veselo vest možu in sinčku v Chamonix.

Proga ni bila povsod dovolj strma, da se je bilo treba tudi odrivati s palicami, pač pa je bila zaradi 45 vratc na nevarnih mestih dovolj težavna, tako da je bilo mnogo padcev. Ugoden dan je bil danes tudi za Svico, medtem ko se je morala Avstrija zadovoljiti šele s petim mestom Korošice Lojzke Jarčeve. O Američanki Burr se strokovnjaki zelo povoljno izražajo ter ji napovedujejo še izboljšanje; do olimpiade v Cortini bi mogla uspešno nadomestiti nekoč slavno Andreo Mead-Lavrence.

Francozinja Schmitt vodi sedaj tudi v skupni oceni za alpsko kombinacijo.

Rezultati:

Veleslalom — ženske:

1. Schmith (Fr.) 1'38"9, 2. Berthod (Švica) 1'39"7, 3. Burr (ZDA) 1'41"7, 4. Buchner (Zap. Nemč.) 1'42"1, 5. Jaretz (Avstrija) 1'42"7, 6. Erny-Pauger (Fr.) 1'42"9, 7. Mahringer (Avstr.) 1'43"6, 8. ex aequo Reichert (Zap. Nemč.), Thioliere (Fr.), Schoepfer (Svica) 1'43"8, 11. Rodolph (ZDA) 1'43"9, 12. Olsson (Sved.) 1'44", 13. Thomasson (Sved.) 1'44"3, 14. Seltsam (Zap. Nemč.) 1'45", 15. Pellissier (It.) 1'45"4, 21. Seghi (It.) 1'49"6, 27. Klecker (Avstr.) 1'52"2, 36. M. G. Marchelli (It.) 1'54"8.

Skupna ocena za kombinacijo po slalomu in veleslalomu:

1. Schmith (Fr.), 2. Schoepfer (Švica), 3. Berthod (Svica), 4. Burr (ZDA), 5. Jaretz (Avstr.), 6. Klecker (Avstr.), 7. Mahringer (Avstr.), 8. Rodolph (ZDA), 9. Jacobsson-Olsson (Sved.), 10. Niskin (Sved.), 11. Wheeler (Kanada), 12. Buchner (Nemč.), 13. Reichert (Nemč.), 14. Pellissier (It.), 15. Hvammen (Norv.), 16. Thomasson (Sved.), 17. Heiggveit (Kanada), 18. Thioliere (Fr.), 19. Wener (ZDA), 20. Lanig (Nemč.), 21. Bajerova (ČSR), 22. Seghi (It.).

LESTVICA REVIJE «RING»

Najboljši boksarji

NEW YORK, 4. — Boksarska revija «Ring» je objavila za ta mesec sledečo lestvico najboljših boksarjev v posameznih kategorijah: (najprej je ime prvaka, potem pa vrstni red aspirantov za naslov prvaka):

Težka kategorija: prvak Rocky Marciano. *Aspiranti:* 1. Ezzard Charles, 2. Nino Valdes, 3. Dan Bucceroni, 4. Roland La Starza, 5. Don Cockell, 6. Tommy Harrison, 7. Earl Walls, 8. Clarence Henry, 9. Harry Matthews, 10. Heinz Neuhaus.

Srednjetežka: prvak Archie Moore. 1. Harold Johnson; 2. Joey Maxim; 3. Jimmy Slede; 4. Yolande Pompey; 5. Willi Hoepner; 6. Floyd Patterson; 7. Danny Nardico; 8. Gerhard Hecht; 9. Paul Andrews; 10. Jacques Hairabedian.

Srednja: prvak Bobo Olson. 1. Rocky Castellani; 2. Joey Giardello; 3. Randy Turpin; 4. Gil Turner; 5. Bobby Dykes, 6. Bobby Dawson; 7. Willie Troy; 8. Pierre Langlois; 9. Holly Mims; 10. Joey Giambra.

Welter: prvak Kid Gavilan. 1. Carmen Basilio; 2. Billy Graham; 3. Del Flanagan; 4. Johnny Saxton; 5. Ramon Fuentes; 6. Freddie Dawson; 7. Art Aragon; 8. Chico Varona; 9. Joe Miceli; 10. Johnny Bratton.

Lahka: prvak Jimmy Carter. 1. Eddie Chaves; 2. Orlando Zulueta; 3. Wallace Bud Smith; 4. Paddy Demarco; 5. Ralph Dupas; 6. Georgie Araujio; 7. Johnny Gonsalves; 8. Arthur Persley; 9. Armand Savoie; 10. Duilio Loi.

Peresna: prvak Sandy Saddler. 1. Percy Bassett; 2. Baby Ortiz; 3. Lulu Perez; 4. Red Top Davis; 5. Yean Sneyers; 6. Ray Famechon; 7. Roy Ankarah; 8. Gene Smith; 9. Bill Bossio; 10. Willie Pep.

Bantam: prvak Jimmy Carrthers. 1. Robert Cohen; 2. C. Songkitrat; 3. Pappy Gault; 4. Nat Brooks; 5. John Kelly; 6. Pierre Cossemyns; 7. Raton Maras; 8. Maurice Sandeyron; 9. Billy Peacock; 10. Andre Valignat.

Mušja: prvak Yoshio Shirai. 1. Jake Tuli; 2. Tanny Campo; 3. Leo Espinosa; 4. Terry Allen; 5. Louis Skena; 6. Eric Marsden; 7. Yonug Martin; 8. Dai Dower; 9. Charley Bohbot; 10. Nazzarino Giannelli.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn Gorica Ul. S. Pellico 1-II Tel 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Dr2. založba Slovenije, Ljubljana Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 882 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst